

1021784

Zijde een kort en klaar Onderwijs in de

NEDERLANDZEF

SPEL, EN LEESKONST,

Waar in de opmerkende Jeugd een vasten voet
in het Spellen, eu plaatzen der Letteren
kan leeren houden, en aan wennen.

Zeer nut en dienstig om ten dien einde op de
SCHOOLEN te wor. en gebruikt.

En tot opfcherping van Christelijke Gedagten;
met eenige sfigtelijke Gezangen bellooten.

Alles te zaamen gebragt en opgestelt door

MARTINUS HEUGELBURG.

En na des Maakers eigen Handschrift
overzien en verbeterd.

Te AMSTERDAM,

Op de Wed. J. RATELBAND, en J. BOUWER,
op de Rooze Gragt, Zuyd-Zyde in de
Bybel-Drukkerye, 1768.

Aan al de SCHOOLMEESTERS van ons

V A D E R L A N D.

Mijn zeer waarde en beminde Medebroeders.

Aarlijk, in dit ons Nederland
bloeyen alderhande Taalen,
Konsten en Weetenschappen
met een vollen glans-en lui-
ster: en veel deftige Verstan-
den, maaken dagelijks haer schrandere uit-
vindingen, door een klaare bevatting van zaaken
met een geagte en nooit volpreeze Schrijfstijl
aan de Geletterde Wereld openbaar. Ook
vind men jegenwoordig afdruckzels, zo wel
in de wijdberoemde Schrijv, als in de over-
al vermaarde Redenkonst, door welkers be-
schouwing, een doorzield Beminnaar met
verbaasheid word bevangen, zo wel over
de sijne uytvindingen van gedagten, als de
verwonderlijke glad en welgesteldheid daar in
uytblinkende: als zijnde gesteigert tot het
hoogste toppunt van volmaaktheid.

Maar, het is te beklagen, dat zeer veel
Inboorlingen van ons Vaderland (niet te-
genstaande zo veel schoone voorbeelden)

V O O R R E E D E N .
Vreemdelingen zijn en blijven in de voorge-
noemde Wectenschappen, voornamentlijk in
het Spellen of Spreeken van haar eigen zinrij-
ke Moederspraak, Want, daar zij dezelve
met de Melk uit de Borsten hadden zuiver be-
hooren in te drinken en door te zwelgen, om
die onbezoetelt te bewaaren, vermengen zij
die, zo wel onder haar spreeken, als Schrij-
ven, met een menigte van onverstaanbaare bast-
aard, of onegte Woorden, het geen den lui-
fter deszels als met een vuile droeffem be-
zwalkt.

Om zulke vlakken uit te wiffen, hebben de
Oude MEESTERS, nevens andere groote
Manen, en Digtlievende Letterhelden, zig
al bevljigt om de rouwe schors van de Ne-
derlandze Spraak af te spaanderen, en haar
tijdgenooten door goede leidingen, een be-
schaavde en op reeden steunende Spelling (zo
ik die anders zodanig mag noemen) tragten
in te boezemen.

Derhalve, merk ik haar voor eerst aan als
Fakkels, die in de duisterheid van die tijden
haar ligt aan alle kanten hebben zoeken mede
te deelen, waar door wij laater Nakomelin-
gen in veel gevallen (het zij rond uit beleeden)
nog al eenige straaltjes van hebben verkree-
gen, en bewaard. Ten anderen; erken ik
haar

V O O R R E E D E N .
haar als Reuzen, die in de lang voorbij
gevloogen tijd in de meer genoemde Spraak,
verder hebben in en door gezien, als de
meeste meenigte van dit bevolkte Nederland
ooit hebben bedagt, of getragt te doen:
terwijl de naaukeurige Onderzoekers, in laa-
ter tijd, op de schouderen dezer Reuzen
zittende, door haar gestelde Verrekijkers,
nog dieper in gezigten, zo wel van zuiverder
Woorden als Spelling doorstralen. Zij hebben
het Ijs gebroken, waar door wij te beter
konnen voort steevenen: maar doe was doe,
en nu is nu. Daarom, haar voorgaande arbeid
en vlijt aangemerkt hebbende, tot nut en ten
beste van het gemeen, zien wij derzelver ver-
gezelschapte mistellingen door de vingeren,
en gaan haar verouderde gewoontens met
een diep stilzwijgen voorby: terwijl even-
wel haar Naamen bij ons in zegening zul-
len blijven, en haar Lighaamen in vrede
rusten.

Wat lievhebber moet met my niet be-
kennen, dat, na het vervliegen van een
halve Eeuw, onze Moederspraak een veel
schoonder gedaante heeft verkreegen? en
in deze Geletterde tijd, nog dagelijks nieu-
we en krachtiger Woorden worden uit gevon-
den? Dog na de maat en opheldering der
sprak,

spraak , behoorden zig alle regtschaape Jongelingen te rigten , en het voor groote eer te agten , de Woorden in dezelve voor komende : wel en verstandig te kunnen Spellen. Maar helaas ! de meeste blijven nog op heden bezwangert met een ongegronde Spelling , ende het oude Karrepad word nog bij veelen , in onkunde bereeden.

Het is waar , daar zijn zeer veel Inwoonders , die nog wel een glatte vlugge hand in de Schrijvkonst verkreegen hebben , maar haar Woorden zijn (vergun het mij nog al eens te zeggen) nauwelijks te onderscheyden of haar meening te verstaan , door de kreupele en ongegronden Spellingen die daar in gevonden worden.

Dit groot gebrek , en spruyt in deze dagen niet uyt schaarsheid van wel geoeffende en verstandige MEESTERS , daar ieder Stad wel van is medegedeelt , die de leergierige Jeugd ; daagelijks tragten verder en dieper te doen indringen tot het regt verstand van de Nederlandze Spel , en Leeskonst : maar het hapert altermoest aan goede Boeken om op de Schoolen te gebruiken : want daer zijnder geen , of zeer weinig , daar een vasten voet in gehouden word , om een zuivere Spelling uit te kunnen leeren , veel minder om daar in op te groei-

groeijen : Want in het eene Boek zal men de Woorden dus , en in het ander dezelve weer geheel anders gespeld vinden ; alles geschikt na de verscheidenheid van den Harffengedagten veeler Drukkers , die door onkunde eenige Schoolboeken te zaamen lappen en uit geven , onkundig zijnde in de klank en kragt der Letteren , en der zelve zetting elk op zijn behoorlijke plaats ; zo wel in het enkel als meervoudig gebruik. Stellende en Spellende AE voor AA. CH voor G. of C voor K. DT voor D of T. alleen UE voor U U. ook schrapjes en streepjes ; of andere wandrogtelikheden meerder : dat alles aan de Jeugd , of onkundige Bejaarden , veel eer verbijstering dan kennis of verstand baard.

En nademaal de gemeene Schoolen als rechte Kweekhoven zijn , waar in de gronden en eerste beginzelen van de hooggeagte Wijsheyd worden gelegd ; zo behoorden ook in dezelve Schoolen zodanige Boeken gevonden te worden , daar in de Woorden met haar natuurlijke Letteren , zo wel in het een als meervoudig te vinden zijn , waar aan de Jeugd zig van Jongs op verstaanbaar zoude kunnen gewennen.

Het gebruik dan van zulke kwalijk te zamen gestelde Schoolboeken , heeft veel

regtschaape MEESTERS al lange zeer verdrietig geweest, en tegens de borst gestooten, te meerder, alzo zij door de levendige stem, en haar vlijtig onderwijs, de opmerkende Leerlingen wel konden inschrijven de regte reeden van de schikking der Letteren, elk na zijn eigen klank en uitspraak, dat ook wel het aldervoornaamste is, om te komen tot de regte kennis van de zoetvloeiende Nederlandse spraak: maar in het afzijn der MEESTERS, en kan de Jongheid bij zig zelve of buitens tijds (dat egter noodzakelijk diend betrapt te worden) haar leering in de meergemelde Boeken geensins voortzetten, maar worden in tegendeel door de ongegronde Spelling, bij verloop van tijd wederom afgetrokken van de goede leiding, die zij, op de welgegronde reeden van haar verstandige MEESTERS hadden behooren op te volgen.

Het voorgaande gezeg, heb ik gedurende den tijd van vijftig Jaaren, in het waarnemen van mijn beroeping, veelmaals met smart ondervonden. Om dan zulks (zo veel in mijn vermoogen was) voor te komen, en de opmerkende Jeugd in het Spellen valt te maaken, heb ik dienstig geagt mijn gedachten, dies aangaande, op het Papier te brengen, en aan UE: E: mede te deelen:

len: verhoopende dat mijn geringen arbeid niet ijdel zal wezen, of geheel zonder vrugt.

Maar voor af, wil ik aan UE: E: bekend maaken de kleine verandering die ik in dezen, in opzigt van den eersten Druk hebbe gemaakt: stellende overal een I. in de plaats van een Y. in navolging van de hedendaagze beste Schryvers. Als ook dat dit WERKJE merkelyk is vermeertert, en door veel overtollige Letteren daar uit te laten, verbeetert: in verwagting, dat het een zo wel als het ander UE: E: niet onaangenaam zal zijn.

*Al doende leert men: ja men leert
 Zo lang de lust ons overheert;
 Geen schande is 't verstant te ontboeren,
 Maar groote schand die niet wil leeren.*

Ik heb getragt de Woorden met haar natuurlijke Letteren te leeren Spellén, en daar dezelve lang moeten uitgesproken worden elk met de zijne te versterken, of te verdubbelen: alzo ik volkomen van gedagten ben, dat men dezelve Klinkletteren die men in het eental moet gebruiken, ook in het meervoudig behoort te behouden, gelijk in het WERKJE op eenige plaat:

plaatzen genoegzaam zal worden aange-
toond.

Maar of het gebeurde, dat het geluk in
dezen mij zo vriendelijk niet toe en lagte als wel
zoude wenssen, en dat mijn stelling in allen
deelen, en van allen MEESTERS niet en wier-
den aangenoomen, of voor goed gekeurt: zo
durf ik mij evenwel (buiten opspraak van hoog-
gevoelig te zijn) wel verzekeren, dat mijn
gedagten bij de verstandigsten onder U E: E:
niet en zullen verworpen worden: te min-
der, om dat dit WERKJE door een Inge-
booren liefde tot de Nederlandze spraak is
te zaamen gestelt. Dog ik wil het niemand op-
dringen, veel minder iemand verslaaven om
zijn Onderwijs daar na te moeten rigten.
Ik erken U E: E: alle voor MEESTERS:
en laat derhalve U E: E: en alle andere
liefhebbers van de Nederlandze Spraak, een
oude Hollandze vrijheid van gedagten be-
houden, over dezelve Spel en Leeskonst,
het geen ik wens dat mij mede van gelijke
mag worden vergund, en te beurt vallen. Dog,
of het geviel (het geen ik egter niet ben wag-
tende) dat eenige minnenijdige WARGEES-
TEN, of LETTERVITTERS tegens mij
met schimp mogten te voorschijn komen,
ik zoude zulks getrooft weezen; te meer-
der,

der, alzo mij wel bekend is het Spreukje, het
geen zegt,

*Nooit eenig werk zo wel gedaan,
Of moet voor spot ten doelwit staan,
Berisplust heeft nog eind nog maat,
Maar beter doen was beter daad.*

En om geen kwaade waar met kwaade
munt te betaalen, zoude ik aan de zodanige
betoonen de Vreede te beminnen in mijn bin-
nenste en de beknibbelingen met geduld ver-
dragen, of met een diep stilzwijgen afskaatzen.
Terwijl ik waarde en zeer beminde Mede-
broeders elk in zijn Stad of Plaats zijnde,
U E: E: toewens alle bedenkelijke zegenin-
gen zo na Ziel als lighaam, over U E: E:
Persoonen, en in uwe lastige, dog niet te
min eerlijke beroeping: neevens een taaje hjd-
zaamheid in het waarnemen der zelve. En ik
verblijf na aanbieding van mijn geringe dienst

Waarde en zeer beminde Medebroeders,

U E. E. zeer genegen Vriend
en Medebroeder

Leiden
1727.

M. HEUGELBURG,

A A N A L L E

SCHOOPLIËREN.

Door een ingebooren lievede tot mijn Vaderlandze Spraak, en een brandende genegenheid om de Jonkheid dezelve mede in te ſcharpen, heb ik dienſtig geagt dit *Kort Onderwijs* op te ſtellen, en aan U: L: mede te deelen, in verwagting, dat die geen, die het zelve met naukeurige opmerkinge doorbladeren, de ſellingen daar in begrepen, en in haar geheugen tragten in te ſtempelen: de zodanigen in ſtaat zullen koomen om alle Nederlanze Boeken te kennen Spellen en Leezen. Maar voor af moet gij door een ernſtige luſt, en aanhoudende ncerſtigheid woïden aangeſpoort, om de gronden van de Spelkunſt te verſtigen op de gronden reeden, en ieder letter op zijn behoortlike plaats leeren zetten, om alzo door een welgeſchikte

vermaning aan alle Schoollieren:

ſchikte reeks van Letteren, te komen tot welgeſelde Woorden, volgeefſige Reedenen, en zo vervolgens tot een zuivere Nederlanze ſpraak. Dog, om door een goed onderwijs, eigen vlijt en opmerking hier toe, gelijk als tot allerhande andere beroemde Spraken, en vernarde Konſten, of ſchrandere Weetenſchappen te geraken, moet gij vooreert, en voor al, in uwe Zielen in drukken, en metter daad zoeken te betragten de *Gulde Spreuk* van den Wijſſen aller Koningen, Salomon, daar hy zegt: *De vreesse der Heeren is het beginſel der Wijsheid.* Want waarlijk, daar geen vreesse Godts in het hart en is, daar huisvelt alle Goddloosheid, en de boosheid en ondegd knijgt in zodanige Jongelingen de overhand. De brander, die dit zondige vergift opwerpt, is het verkeeren bij kwaad gezellſchap. Den Akker, daar zulke Appelen van Zodoma op groeijen, zijn de Straaten en wegen. Want het is zeker:

*By kwaad Gezellſchap en op Straat,
En leert men niet dan alle kwaad.*

Het is eenne ſnaale waarheid, dat eenre toomclooze Booswigt magtig is veel Kinderde-

geren te konnen verleiden : zo tot Vloeken ;
Zweeren , Dobbelen als Speelen , en wan-
neer door het laaste de Beurzen plat en zil-
verschoon gemaakt zijn , tragten veel (Godt
bewaars u allen.) een verkeerde zijsprong te on-
derstaan , om wederom aan Geld te geraa-
ken : gelijk ons leider ! de droeve ervaa-
rendheid al menigmaal heeft bewaarheid en
doen beschouwen. Daarom raade ik U. L. ô
Jongelingen , als een getrou Meester ; hebt
dog geen gemeenschap met de onvrugtbare
werken der duisternisse , nog met de god-
loofse , op dat gij geen deelgenoten moogt
worden van haar aanstaande straffen , en pla-
gen. Hebt gij liefde voor Godt , uw waar-
de Ouders , en voor u eigen zelve ? Vlied de
boosheid , luiheid en alle ergerlijke Gezel-
schappen : Want kwaade t'zaamenprekingen
bederven goede zeeden : En eene verrotte
Druiv doet een schoone Tros bederven en ver-
agtelijk worden. In tegendeel , zijt neerstig ,
opmerkend , lees en leergierig. Tragt mal-
kander aan te spooren , en op te wekken
om te koomen tot de waare wijsheid ; en
een doorstralend verstand. Een welgemanierd
Voorganger maakt een goed Navolger. Koopt
de kostelijke tijd uit , terwijl de dagen boos
zijn.

zijn. Offert de vrugten van uw groene Jeugd
op het Altaar van de Deugd. Voor al ; Zoekt
den Heere in de dagen uwer Jongelingschap ,
eer dat de Dagen koomen , en de Jaaren na-
deren , in welke gij zoudet zeggen ; wij en heb-
ben geenen lust aan hem ! Op dat gij , zo doen-
de , moogt wijs en verstandig worden , een
kroon zijn voor uwe Ouders. Een roem uwes
Meesters. En gieraat in de Wereld. En uw
eigen Zaligheid leert bevorderen in de vreeze
Godts. Betrapt dit , Doet dit , en

VAAR WEL.

KORT

SPEL en LEESKONST.

Elijk is in alle beroemde Uitlandzo
 Spraaken, de verstandigen haar ge-
 dagten in Konsten, of hooggeagre-
 Weetenschappen, klaar, kort en
 kragtig weeten te uiten: alzo wel kan
 een gebooren Hollander, of de gezamentlijke Ne-
 derlanders, in haar eige Moederspraak (zonder
 behulp van de Buitenlandze) haar meningen, zo
 wel in Digt als Ondigt, klaar, kort en kragtig
 uitdrukken, en aan een ieder bekend maaken: dog
 evenwel niet alle, maar alleen die geen; die met
 een onderscheiden oordeel, en op de welgegron-
 de reeden, in de zuiverheid van de Nederlandse
 Spraak zijn onderwezen, en daar een regte be-
 vattling van hebben verkregen. En om daar toe
 te geraaken, kan dit **KORT ONDERWIJS** aan
 den opmerkenden Leezer, zo wel onkundige Be-
 jaarden; als teere Jongelingen, in de Spel en
 Leeskonst een vasten grondleeren leggen, en een
 voorspoor verstrekken om een gezuiverde Spraak
 aan te wennen. Om dan daar in zo veel ligt, als
 mij mogelijk is te geeven, waar na de Leerlingen
 zig behooren te schikken, om veel kromtaal, en
 bastaard woorden te mijden, vraag ik; Hoe veel
 Letteren wij in ons Nederlands **A, B, C.** behooren
 te gebruiken;

Antw.

Antw. Gelijk wy alles aan de Verstandigen
 ter onderzoek geeven, zeg ik 26 Letteren. Naa-
 mentlijk.

a b c d e f g h i j k l m n o p q r s t
 u v w x y z.

Dog ik ben van gedagten dat men de **Q, X** en **Y**,
 in de zuivere Nederlandse Spraak niet en behoord
 te gebruiken: maar alzo wij dikwils onze Jaar-
 boeken, of Maatgezangen doorspekken met uit-
 heemsche Woorden, of naamen, moeten wij de
 genoemde Letteren in ons **A. B. C.** dulden en
 behouden: te meer, om dat wij, onzer oor-
 deels, gehouden zijn alle uitlandze Woorden
 met haar natuurlijke Letteren, en eigen-aardige
 klanken te Spelllen, en te schrijven. Als bij
 voorbeeld.

Quintilianus.
 Quadratus.
 Quirinus.
 Fantes.
 Ferrus.

Fenophon.
 Andorus.
 Diocrotus.
 Hiebius.
 Upphirates. enz.

Als in het vervolg breeder zal worden aange-
 toont.

Vraag In hoe veel Deelen word het **A. B. C.**
 gedeeld?

Antw. In drie Deelen Namentlijk, in Hee-
 le, Halve, en Medeklinkers.

Vraag Hoe veel Heeleklinkers zijnder in on-
 ze Spraak in agt te nemen?

B

Antw

Antw. Tot nog toe, zijnder bij alle Schrijvers, voor zo veel mij bekend is, vijf gestelt Naamentlijk.

a e i o u

Maar, aangemerkt dat de dubbelde ij mede een zeer helder geluit slaar, en aan veele woorden, in haar uitspraak kragt en klem bijzet, zo en zoude ik niet afkeerig zijn om dezelve voor een zesde Klinkletter, in het Staatendom van de Nederlandze Spraak in te huldigen, schoon die uit een I en J word te zamen gesteld. Zijn helder geluit slaat door in de volgende woorden.

Wijl	Kijm	Tijst	Dijst	Kijm
Oijst	Krijt	Wijl	Dijl	Kijp
Fijn	Tijn	Wijn	Dijn	Kijn
Gzijn	Tijn	Wijst	Dijp	Slijm
Slijp	Dijg	Wijh	Wijg	Zijn/enz.

Ik beken dat men met regt mij zoude kunnen teemoet voeren, gij versterkt de a. e. o en u. nder door zijn eigen Letter, waarom dan ook niet de i door de i? Het zoude mijns bedenkens wel niet ongerijmt zijn. Maar ik gebruik de ij om dat de zelve, door een vlugge handgreep gemaakt, veel aangenaamer en vloeiender voorkomt, en derhalve in de Schrijvkonst meerder luister heeft, daar dog wel een weinigje zwiers wil in gezien worden.

Dog al de geene die in deszelvs plaats de uitlandze Y, met die waardigheid willen vereeren ik kan het verdraagen, en laat een ieder Beminnaar van de Spelkonst, daar in zijn eigen bevatting en verkiezing opvolgen.

Vraagge Hoe veel Letteren kan men voor Halve klinkers aanmerken.

Antw.

Antw. Ik ben van gedagten dat men vijf Letteren voor Halveklinders behoord uit te zonderen Naamentlijk.

I m n r g.

Om dat dezelve, in haar regte benaming door de hulp van een voorafgaande e / worden gemaakt; en derhalve haar geluit meerder doorbreekt als de Medeklinkers.

Vraagge Waaron worden de Heeklinkers, zodanig genaamt?

Antw. Voor eerst. Om dat zij een zelfstandig geluid slaan, daar al de andere Letteren door haar behulp worden gemaakt, en dezelve benaming ontvangen. Ten anderen. Om dat zij aan de Woorden, klank, kragt en klem geeven: want zonder Klinkletteren en kan men geen eene Lettergreep, veel minder een verstaanbaar Woord schryven, of uit spreken. Ten derden? Om dat zij eens zo veel klank van zig geeven als de Halveklinders: gelijk in de volgende weinig Woordjes is te zien en te hooren.

Al	Kal	En	En
Am	Kam	Wen	Wren
An	Kan	Wun	Wun
Wat	Waar	Zin	Zijn
Ag	Kag	Krot	Krot

En duizend anderen meerder, die de ervarenheid best zal openbaaren.

Vraagge Wat is een Lettergreep?

Antw. Een Lit, of gedeelte van een woord zo het zelve anders uit meer als een Lettergreep bestaat: als bij voorbeeld de volgende, zijnde 1. 2. 3. 4. 5. ledig.

B 3

1. Kap

1. Kap.
2. Vriend
3. Eenboudig
4. Almachtigheid.
5. Dankbaerheid. enz.

Vraag Wat is een Tweeklank?

Antw. Een Tweeklank, bestaat in een Woord dat maar een Lettergreep, en twee Heeleklankers in zig besluit: als

Baan	Bier	Boer	Door
Gaan	Lier	Hoer	Zuur
Been	Mier	Zoon	Luur
Steen	Dier	Braon	Zuur / enz.

Nota. Dog daar zijnder veel, die baan / gaan / enz. met een a en e / en luur / luur / enz. met een u. en e. Spellens. Maar, die zulks doen uit onkunde, of kwaade gewoontens, moeten weten, dat het tegen de welgegronde reeden aanloopt: want de r zo wel een Heeleklanker zijnde als de a. i. u. en u. en mag in de bovenstaande, of dergelijke woorden geensints gebruikt worden: om dat dezelve door de klank van de a. of u. van zijne eigenklank en waardigheid word berooft. Derhalven, is men gehouden ieder Letter met de zijne te versterken, om also den een, door den ander kracht en luister bij te zetten.

Vraag Wat is een Drieklank?

Antw. Een Drieklank, is een Woord van een Lettergreep, daar drie Heeleklankers in gevonden worden: Als in

Graat	Dien
Baau	Loeid
Keen	Krocid

Schreut

Schreut
Speert

Speut
Speut / enz.

Dus ver gehandelt hebbende van het getal der Letteren: en derzelver verdeeling, wat een Lettergreep is. Waar in een twee en Drieklank bestaat: zo wil ik eens aantoonen het misbruik dat bij veele vieze Letterpluizers word begaan, om onder voorgeeven, van de Woorden met de minste Letteren, en op de korten maniere konnen en te moeten spellen. Als bij voorbeeld,

Hanen	} voor	{	Haanen
Craanen			Craanen
Benen			Beenen
Stenen			Steenen
Braoden			Braoden
Ogen			Ogen

Niet eens in agt nemende dat het eental van de bovenstaande Woorden, (welkers aard, en eigenschap in het meervoudig diend behoude te worden) is.

Baan
Craan
Been

Steen
Braad
Oeg / enz.

Nog schoonder, de onderstaande Spellende en Schrijvende.

Bekieren voor Bekieren.
Bedelen voor Bedelen / enz.

Ik weet wel dat haar zeggen is, de kortheid te beminnen, en dat men den zin, eigenschap, en be-

5
Beteekenis van de woorden moet begrijpen en verstaan uyt de voorgaande en na volgende reedden. De minste Letteren te gebruiken is prijswaardig: maar, al te weinig maakt veeltijds de woorden gedrongen of gewrongen. Genoeg, is nooit te veel. Derhalve, (behoudens de eer die wij verstandige Mannen schuldig zijn, en ook altijd willen geven) dunkt het mijns cordeels best te zijn, en op de waare reeden gegrondvest, de Woorden zodanig te spellen en te schrijven, als die in haar aard, eigenschap, en beteekenis aan onze zinnen voorkomen, en aan de waare reeden openbaaren. Derhalve, moet men alle Woorden als zelfstandig doen spreken, en de Letteren die lang uytgesproken moeten worden, met zijn eigen Letter versterken; om alle onnutte streepjes of teekentjes te vermeijden, die dog in onze Spraak eer verbijftering als bevatting aanbrenge. Hoe kan men anders een Leerling den uitspraak, aard of buiging van ieder Woord (op zig zelven) inscharpen, of een Nederlands Woordenboek te voorschyn brengen.

Daar zijnder ook die de F in de plaas van Ph. gebruiken, zonder onderscheyd, zo wel in de Uitlandse als Inlandse Spraak, dog ik ben volstrekt van gedagten dat men de Griekse, Latijnse, of andere Woorden, met haar eigen aard van Letteren, niet alleen behoort te spellen, of te schrijven, maar dat men gehouden is zulks te moeten doen, om haar eigen natuurlijke snee en zagtheid des te beter te doen behouden: daar wij in het voorgaande al gewag van hebben gemaakt. Maar, die alleen zuiver Nederlands willen

5
len spellen, of schrijven, ik ben niet bewust, dat ons daar in een eenig Woord voorkomt, of het moet met een F. en niet met Ph. geschreeven of uitgesproken worden, zo wel in het begin, midden als eind: gelijk in het vervolg genoegzaam zal worden aangetoond. Insgelijks, is het meede omtrent het gebruik of misbruik van Th. in plaats, van T. alleen, daar wel op moet geteld worden.

Het zetten van een C. in plaats van K. is bij de meesten, die maar eenig ligt in haar Moederspraak verkreegen hebben, al veel in vergeetheid geraakt, en de K. die aan onze spraak eigen is, als Burger ten top gevijzelt. Maar het stellen van een D. in de plaats van een T. of tot overmaat, die beide, word door een verouderde gewoonten; by veele in een onnoemelijken reeks van Woorden, door onkunde, zonder opmerking geplaaft: het welk een zeer groot onderscheid aan de woorden komt te geeven, ook dezelve een scherper of zachter geluit doet slaan: daar het laast, zo veel als mogelijk is, diend aangewend te worden. Om dan den opmerkende Leerling eenig ligt te geeven van het zetten der D. en T. zo wel in enkel als dubbeld getal, zo moet hij wel inagt nemen, of de enkelde Woorden met een D. of door een T. moeten veelvoudig gemaakt worden. Gelijk in de volgende Woorden middag klaar word aangegeont.

Aard	Aarden	Gild	Gilden	Stoot	Stooten	Zet	Zetten
Baard	Baarden	Mild	Milden	Goet	Goeten	Sit	Sitten
Graad	Graaden	Schild	Schilden	Zoet	Zoeten	Pit	Pitten
Paard	Paarden	Blood	Blooden	Pint	Pinten	Spit	Spitten
Haad	Haaden	Goord	Goorden	Vint	Vinten	Dit	Ditten
Waard	Waarden	Goed	Goeden	Beet	Beeten	Zit	Zitten
Band	Banden	Noord	Noorden	Meet	Meeten	Kot	Kotten
Hand	Handen	Noord	Noorden	Meet	Meeten	Kot	Kotten
Land	Landen	Boord	Boorden	Meet	Meeten	Pot	Potten
Veeld	Veelden	Hond	Honden	Meet	Meeten	Zot	Zotten
Beld	Belden	Buid	Buiden				
Deld	Delden	Huid	Huiden				

En duizend andere dergelijke meerder.

Dog, de reeds aangetoonde van den Leerling wel te regt begreepen zijnde, zal alle van dien aard, op een vasten grondregel kunnen spelen.

Wat aangaat het zetten van de Kw, in de plaats van de Q. ik ben van gedagten dat de Q die voor een inboorling bij de Latijnen, en Franssen gehouden word, ook bij haar alleen behoord in gebruik en weezen te blijven; maar de Kw. in de Nederlandze Spraak en Woorden ingehuldigt, en vereeuwigt te worden, als eigen zijnde aan den aard der zelve, zo als uit de volgende weinig Woorden klaar kan worden begreepen.

Glad	Gladder	Zweet	Zweeten
Had	Hadde	Siet	Sieten
Klad	Kladden	Niet	Nieten
Bed	Bedden	Munt	Munten
Wed	Wedden	Punt	Punten
Ked	Kedden	Knuit	Knuiten
Bod	Bodden	Luit	Luiten
		Spruit	Spruiten
Haat	Haaten	Lat	Latten
Staat	Laaten	Plat	Platten
Dijt	Staaten	Dat	Datten
Dijt	Dijten	Det	Petten
Spijt	Mijten	Det	Petten
Boet	Spijten	Det	Detten
	Booten	Wet	Wetten

Kwaalen	Kwecken	Kwijffen
Kwaalijft	Kwekken	Bekwaam
Kwaakiel	Kwijffen	Bekwijft
Kwaften	Kwijffen	Bekwijft
Kwartel	Kwijffen	Bekwijft / enz.

Stoot

Nu zoude het wel noodig zijn nog iets van het plaatzen der F, en V. te spreken, maer alzo bij de meeste lievhebbers, daar in, tot nog toe geen vasten voet gehouden en is: (want den een den F. zet, daar de ander een V. steld) zo wil ik mijn zelve ook gants niet aanmaatigen, om iemant dies aangaande wetten voor te schrijven, waar uit een grooten twist zoude konnen gebooren worden, en den een den ander door geduurigen arbeid tragten af te flooven: terwijl den een zo veel kracht van reeden zouden konnen bij brengen, om zijn gevoelen te verdedigen, en staande te houden, als de ander. Ik bemin de vrede in het binnenste, zonder iemant te willen beknibbelen, en ben geneegen aan alle versfandige Letterblokkers, haar sijne uitvindingen en schrandere gedagten den vrijen toom te geven: het geen ik wens, dat mij mede mag vergunt worden en te beurt vallen. Egter wil ik niet ontkennen; dat mijn toestemming meest overslaat de uitspraak der zelve, aan de gezonde reeden meest hebben ter onderzoek gegeven: en daarom met regt de F. ef ende de V. Ve noemen. Want de U. een Heeleklinker zijnde, kan, en moet wel verdubbelt worden: gelijk reeds elders al is aangetoont. Maar de Ve dat maar een Medeklinker is, en kan nog en mag men in geen woorden verdubbelen: ofzo doende, zoude de W. die ik We. noem, een dubbelde U. moeten, zijn: dat regtsdraats tegens de gedagten van alle welgeoeffende en versfandigen Meesters aanloopt. Om dan mijn voorgaande gezeg te bekrachtigen, en smaakelijk te maaken, heb ik dienstig geagt eenige Woorden op te stellen, waar in de eigenschap,

schap, kracht en snee, zo wel van de F. als van de Ve kan worden ontdekt, en begreepen: en maak dies aangaande een aanvang met de Letter F. om dat dezelve in het A. B. C. de eerste plaas heeft. Die ook zonder de minste tegenspraak, in de volgende Woorden moet worden gebruikt.

Blaf	Bef	Blof
Naf	Cref	Stof
Schaf	Dof	Suf
Straf		Snuif/ enz.

Om dat dezelve in het meervoudig door een F. moet versterkt en verdubbeld worden. Als blijkt in.

Blaffen	Bessen	Ploffen
Taffen	Cressen	Stoffen
Schaffen	Mossen	Suffen
Straffen	Dossen	Snuffen

Maar het gebruik van de Vee, dunkt mij dat in de volgende Woorden doorstraald, en uitblinkt. Als in.

Graab	Vleech	Werb	Wofu	Dyffu
Schaab	Veck	Hoob	Woeb	Scheyffu
Slaab	Kreab	Dooab	Schwoeb	Wijffu
Zaib	Schreab	Slaob	Vrieab	Kijffu
Kaib	Kreab	Kraob	Dieab	Wyffu / enz.

Om dat de voorgaande Woorden, volgens de
 kracht en eigenschap van onze spraak, haar meer-
 voudigheid word gemaakt door de Ve, met bijvoe-
 ging van (en) maar geensints door de F. als in
 de volgende klaar word aangetoond.

Gzaaben	Kieeben	Kolben	Schzjiben
Schaaben	Schzeeben	Walben	Zijben
Slaaben	Kerben	Zoeben	Kijben
Zalben	Werben	Schzoeben	Wijben
Kalben	Kooben	Zieben	
Kieeben	Dooben	Dieben	
Zeeben	Slooben	Dzjiben	

Het zetten van een Y. na een of twee vooraf-
 gaande Heeleklinters, in de plaas van een I. is
 in korte Jaaren bij veel braave Schrijvers aangc-
 nomen: en ik heb haar schaduw, in den eersten
 Druk van dit WERKJE, daar in nagevolgt.
 Maar, na die tijd met veel sijne Verftanden
 (om 'tot nog meerder kennis in de Nederlandze
 Letterkonst te geraaken) over de kracht, klank
 en eigenschap der I. gereedenkavelt hebbende,
 zo ben ik van gedagten veranderd, en te raade
 geworden, om in dezen Druk de Y. geheel als
 een Vreemdeling daar buiten te sluiten, als
 ook in het toekomstige, nademaal dezelve in an-
 dere Taalen meerder eigenschap heeft: en daar-
 om van nu voortaan de I. deszelves plaats te doen
 bekleeden.

En daar het van nooden is, om de Woorden meer-
 voudig te maaken, de Je, te gebruiken. En of
 schoon de I gestelt zijnde na een of twee Klinters,
 in

in de uitspraak wel eenigzints schijnt te verande-
 ren in een Y, zo is het eger zeker, dat hij altijd zijn
 zoet geluit van een Klinkletter behoud, en (daar
 hij voor geboekt word) doet doorstraalen: gelijk
 van sijne ooren, en onzijdige oordeelvellers on-
 wraakbaar kan worden gehoord, zo wel in de na-
 volgende als in de andere dergelijke woorden.

Baai	Bzei	Boei
Draai	Dei	Dzoei
Kraai	Kzei	Kozi
Maai	Mei	Suozi
Paai	Pzei	Spoezi
Waai	Wzei	Stozi
Zaai	Zzei	Zuiz
Bei	Bzei	Bruiz

En om de voorgaande woorden meervoudig te
 maaken; heeft men de Je, daar maar agter aan
 te hegten.

Baaijen	Bzeijen	Boeijen
Draaijen	Deijen	Dzoeijen
Kraaijen	Kzeijen	Koziijen
Maaijen	Meijen	Suoziijen
Paaijen	Pzeijen	Spoeziijen
Waaijen	Wzeijen	Stoziijen
Zaaijen	Zzeijen	Zuizijen
Beijen	Bzeijen	Bruizijen / enz.

En om te betoonen dat ik geen veragter maar
 meede een beminnaar ben, van zomtijds de minste
 Let-

Letteren te gebruiken, als de Woorden daar door niet gedrongen of gewrongen worden, zo kan men de onderstaande door de Je, bekwaamelijk meervoudig maken, alzo de tweede Lettergreep dan met dezelve begint.

55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen
55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen
55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen
55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen

Want zulks doende, zet 't die Woorden kracht en klem; en aan de Nederlandse Spraak een zager zoetvooijenheid bij; welk laaften men vooral tot een zetregel behoord te stellen, om daar door alle harde wurgtaal te vermeijden.

Dog om de eer, die wij aan Geletterde Mannen geneegen zijn altijd te geeven, wil ik al wederom niemand dwingen om op mijn Leefte moete Schoonen; maar in tegendeel, elk verstandig Lievehebbet, in den Spelkonst den vrijen teuggelaaten vieren.

Is iemand derhalven genegen, en van verstand om dezelve Woorden in het meervoudig aldus te Spellen, ofte schrijven.

55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen
55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen
55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen
55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen	55aa-jen

Wij mogen zulks zeer wel lijden, en willen daar nimmermeer over knibbelen, of zintwiften;

want

want de uitspraak, berekenis, nog zinnigdig word daar door in het minste gekrenkt; en derhalve ook van Eerwaarde Boecklavers beminpd en aangeprezen.

Geijk met veele reeds aangetoonde Letteren, zo is ook omrent het zetten van een Z. in plaats van de S. mede zeer groote verandering doorgetrongen, want nog voor weinig Jaaren, wierd (zels) bij sehante Verstandigen) overal een S. geschreeven, zonder onderscheid, zo wel voor een Heel, Half, als Medeklinker, en de Z. genoegraam als balling weggevoeren: Maar voor het tegenwoordige, word dezelve bij de voornaamste Schrijvers ingewijd: als zijnde zager, en toevloeiender dan: de S. die veel scherphheid van de C. in zig beslaar. En daarom moet de Zed meest, dog niet altijd voor aan een of twee Heeleklinkers gesteld worden. Daar in tegendeel de S. zeer zelden, dog ook niet altijd, als voor aan een Half; of Medeklinker; het geen den opmerkenke Leerling in het vervolg op veel plaatsen zal kunnen beschouwen.

Tot hier toe gehandelt hebbende van den aard, en eigenschap der meeste Letteren: derzelver misbruik bij den onkundigen, en goed gebruik bij den verstandigen. Wil ik nu eens gaan aantoonen hoedaning dat men dezelve moet schikken, en plaatsen, zo wel in het een als meervoudig geal, om die na haar eigen aard, klem, en kragt, als zuiver te doen spreekken: en daar uit doen zien en begrijpen, wat een Letter, zo wel Heel,

twee, half als Medeklinker doet, of wat twee
 doen komen; mitsgaders het groot onderscheid dat
 daar door in den zin en woorden word gemaakt.
 Om de verstandige Leerlingen als bij Tappen (voor
 zo veel in mijn vermogen is) tot een volmaakte
 Spelling te doen op klimmen: gelijk zij ook (zo ik
 mij niet en bedrieg) na een regte bevaring daar van
 gekreegen hebende, zullen komen begripen,
 en toeltemmen, van zodanig te moeten worden
 gespeld, als zijnde op de regte reeden gegrond.
 Ik maak derhalven dan een begin met Letter A.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

eu. **iii.** als **uc.** welke laatste geheel tegens de reeden aan loopt, en strijdig is) waar door de voornoemde Letteren in haar kraag en uitpraak worden gewrongen, en geweld aangedaan; gebruikende de **eu.** zonder onderscheid; zo wel als de **iii.** en dat in een en dezelve (bij haar) in geheele Woorden; daar nogtans een zeer groot onderscheid door word gemaakt en gehoord, zo wel in de uitpraak der Letteren, als in de beteekenis der Woorden zelys. Gelijk uit de volgende Verstaanbaar is te begripen.

eu	
Geant	Guurt
Deur	Duurt
Deur	Duurt
Heur	Huurt
Heur	Huurt
Schuur	Schuurt
Schuur	Schuurt
Schuur	Schuurt
Schuur	Schuurt

Niet minder gebrekkelijkheid heb ik bemerkt in het zetten en uitspreken der dubbele ij voor de ei. Want veele spellen, en schrijven door een kwade en verkeerde bevatting.

Geffen	Geffyn	Geff	Geff
Gefftel	Gefftel	Geff	Geff
Geff	Geff	Geff	Geff
Gefften voor	Gefften voor	Geff	Geff
Geff	Geff	Geff	Geff
Geff	Geff	Geff	Geff

Eijb voor	Eicb	Eijb voor	Eicb
Eijben	Eicben	Eijb	Eicb
Eijbent	Eicben	Eijb	Eicb
Dijnt	Dint	Dijnt	Dint

Dar zeer naukeurig en verstandig diend op geteete worden, also zulks aan den zin en beteekenis der Woorden groot ontfcheid komt te geeven. Derhalven moet men trachten om alle Woorden met haar natuurlijke Letteren te leeren Spelllen; Schrijven, en na deszelys regten aard en eigenschap uit te spreken.

Maar voor het laatste, en tot ondernigting; zo diend voor al wel in agt genomen te worden, dat alle Woorden die in het enkel getal met twee Heeleklinters geseft of geschreven werden, dat dezelve in haar meervoudigen zin noodzakelijk ook moeten behouden worden: also alle Wortelwoorden, sehoon van een enkel getal oorspronkelijk zijnde, aan de uitpraak van den meervoudigen zin, ziel en leven bijzetten.

Gelijk in het voorgaande op Pag. 21. al is gezegt en in de navolvende weinig Woorden nog wat breeder word aangecoond.

Stak	Staken	Stag	Stager
Stak	Staken	Stag	Stager
Stak	Staken	Stag	Stager
Stak	Staken	Stag	Stager
Stak	Staken	Stag	Stager

Zeeb	Zeeben	Zeek	Zeecken
Oog	Oogen	Neet	Neeten
Oom	Oomen	Roet	Roeten
Oor	Ooren	Kroot	Krooten
Boom	Boomen	Kloot	Klooten
Doon	Doonen	Poot	Pooten
Boog	Boogen	Stoot	Stooten
Boos	Boosen	Stoob	Stooben
Koof	Koofen	Buur	Buurden
Koon	Koonen	Huur	Huurden
Taan	Taanten	Ruur	Ruurden
Maat	Maaten	Luur	Luurden
Crain	Crainen	Muur	Muurden
Eet	Eeten	Stuur	Stuurden
Beet	Beeten	Schnur	Schnurden
Been	Beenen	Duur	Duurden
Deel	Deelen	Zuur	Zuurden / enz.

Tot hier toe, den Leerling getoond hebbende de kragt en eigenschap der Letteren, zo wel in haar enkel als meervoudig gebruik: mitsgaders het groot onderscheid dat daar door in veel Woorden word gezien, en gehoord: ok hoedanig men dezelve moet zetten, om daar door verstaanbare Woorden te kunnen maaken: ga ik nu voord om hem een grooter menigte (zo wel binnen als buitenlandze) van die, volgens den draad van ons Nederlands A. B. C op een voor af vast en gelegde grond, te leeren Spellien. om zo vervolgens, als by trappen, te konnen op klimmen tot het toppunt en rechte bevatting van de zinnijke Nederlandze Spraak. Een begin maakende van Woorden die uit twee Lettergreepen, of afkleelingen bestaan:

A.

A.	Wakken	Winden
Agten	Wagten	Witter
Aandoen	Wasfen	Winken
Aandagt	Waaften	Wieven
Aanzaat	Waanen	Wooogen
Aanloop	Warden	Woomen
Aanhang	Wraden	Woonen
Apen	Wraaken	Woorden
Aardworm	Wrazen	Wroden
Aanzien	Wrazen	Wondels
Aibel	Wreken	Wochels
Aibel	Wrelden	Wolken
Abten	Wremsker	Woeren
Akker	Wreenen	Wolken
Akntman	Wreeren	Wroeken
Almage	Wreeden	Wroeken
Ambagt	Wreddens	Wrommen
Anker	Wreffens	Wronnen
Appel	Wehers	Wothop
Arrend	Wethens	Wotmil
Arbeid	Wellen	Wuurman
Argwaan	Welgen	Wuurhou
Wchoop	Wenden	Wulken
Agman	Wengels	Wundeel
Wzjn / enz.	Wergen	Wuurzen
	Wersten	Wurffen
B.	Wezem	Wurgenz
Babel	Wijen	Wurden
Bankers	Wijlen	Wurlofe / enz.
Banken	Wijwaal	
Bankst	Wlydschap	C.
Banden	Widden	Christus
Bandyt	Wierblig	Cratus
	C. s.	Craf.

Crassus
Sijnsbaar
ingels
Cieraad, enz.

D.

Daaden
Daalen
Draagen
Draaken
Draayer
Dwaalen
Dwaazen
Dagen
Daken
Damenen
Danlien
Danffen
Dapper
Darmen
Dassen
Danken
Deelen
Deenen
Deernis
Dehken
Delben
Dempen
Denken
Drenken
Dijken
Dijkgraab
Dijberg

Dienaar
Dieptens
Dikwils
Dissels
Dinken
Dooden
Doolen
Doozgaan
Doozne
Doezzien
Doosje
Droogen
Droomen
Donder
Donker
Dorftig
Dorfter
Dronkaard
Droebig
Duerzaam
Dulheid
Dutten
Duinen
Dutben
Druypel
Druiven/ enz.

E.

Eendragt
Eerbied
Eerbaar
Eenden
Eenzaam

Eeten
Eeuwig
Ebben
Effen
Eamer
Enden
Erger
Erven
Eba
Eiken
Eikelg
Einden/ enz.

F.

Fabel
Fakkel
Flaauheid
Franjen
Fielten
Fontein
Fouten
Flutweel
Flutwijn/ enz.

G.

Gaande
Gaapen
Gnaben
Gnaanen
Graazen
Galgen
Gallen
Gangen

Gar

Garben
Gasten
Ganzen
Gerben
Gerfen
Gerfen
Gerzaaid
Gerzand
Gelag
Gezag
Gewis
Gezwind
Gezwel
Gieren
Gillen
Gierig
Gieten
Giften
Ginimen
Grijpen
Grooten
Goozheid
Gooijen
Grootheid
Grommen
Gozdel
Goecten
Goetzaan
Gumfig
Gundels
Gutterg/ enz.

H.

Haaken
Haalen
Haamer
Haastig
Haazen
Hakken
Hallen
Hammen
Handen
Handel
Haspelg
Haber
Habeng
Heelen
Heerschap
Heerzugt
Heester
Hessen
Heggeng
Heliken
Hichel
Hclpen
Heinden
Hemel
Hennen
Herders
Herfeng
Hinden
Hinken
Heideng
Heijen

Hooger
Hoonen
Hooyen
Hooren
Hoornen
Honden
Honger
Hoenders
Hoeren
Hordeng
Huuder
Hulden
Hullien
Hugpot
Heupen/ enz.

I.

Iaagen
Iaaren
Iaartlijg
Iammer
Iantje
Iooden
Iougen
Ionkzouly
Ionkers
Iotig
Ingaan
Inzigt/ enz.

K.

Knaagen
Knapers

Knaag

Kaarten
 Kaarffen
 Kaauben
 Kraagen
 Knaapen
 Kraagen
 Kraanen
 Kwaalen
 Kalben
 Kammen
 Kranten
 Kameel
 Kaneel
 Karperg
 Katten
 Katsje
 Keelen
 Keeren
 Kleeden
 Kleeben
 Kleefen
 Kellen
 Kercken
 Kerken
 Kerken
 Kerben
 Ketels
 Keuberg
 Knebelg
 Ketters
 Keuren
 Kwellen
 Kijken

Kijben
 Krijpen
 Krijzen
 Kwijfen
 Kwijnen
 Krimmen
 Klieren
 Klommen
 Klinken
 Klucien
 Klieren
 Knippen
 Krimpen
 Koolen
 Kooren
 Koopen
 Kooten
 Klooben
 Knoopen
 Kroezen
 Koetsen
 Koester
 Kloffen
 Knollen
 Kunstien
 Krenken
 Krullen
 Krulleng
 Kuilen
 Kuiten

Kuipers
 Kruidje
 Kruidels
 Kruiden / enz.

L.

Laanen
 Laarzen
 Laauwer
 Laaben
 Laden
 Lakeng
 Lagehen
 Laken
 Lakwerk
 Lampen
 Landman
 Lapland
 Lapmand
 Latwerk
 Laurier
 Lecken
 Leelijt
 Leeman
 Leenman
 Leenbank
 Leengoed
 Leeben
 Leeraarg
 Leuwen
 Legers
 Leden

Legg

Leggen
 Lektet
 Lemmet
 Lenden
 Letterg
 Lepels
 Lijden
 Lijdzam
 Lyken
 Lymen
 Lijnen
 Lijster / enz.

M.

Maagden
 Maalen
 Maaijen
 Maanden
 Maasland
 Maanzicht
 Masthers
 Mallen
 Mandens
 Mannen
 Mantels
 Matten
 Meester
 Meelzak
 Meerkonst
 Meewen
 Meegen

Mening
 Messen
 Meessen
 Mecher
 Meijden
 Meysen
 Meynen
 Meieren
 Meikien
 Meilheid
 Meinnen
 Meissen
 Meistig
 Meispels
 Meoker
 Meoleng
 Meoren
 Meoten
 Meeder
 Meonik
 Meonier
 Meuwen
 Meuten
 Meulen
 Meuter
 Meuzen / enz.

N.

Naaden
 Naaktheid
 Naaldeng
 Naamen
 Naarstig

Naauwer
 Nagels
 Nagten
 Napje
 Narren
 Natten
 Nabel
 Neemen
 Neerlig
 Neeten
 Neeben
 Negeng
 Nergeng
 Nesten
 Nesten
 Nijdig
 Nijgen
 Nijpen
 Nijptang
 Nietig
 Nieren
 Nigten
 Nieten
 Nooden
 Nooten
 Noorden
 Noemen
 Noeflig
 Noemen
 Nonger
 Nuttig / enz.

O.

Z.	Zonden	Zwermen
Zaaden	Zozgen	Zwijmen
Zaagen	Zotten	Zwijnen
Zaaken	Zeeleu	Zwifken
Zaalen	Zeeuau	Zingen
Zaajen	Zeepig	Zienderg
Zanden	Zeeven	Zinking
Zangerg	Zeeuuen	Zitting
Zaken	Zweeden	Zitplaats
Zaalen	Zweeren	Ziften
Zaalen	Zweeten	Zuurdeeg
Zaalen	Zwecken	Zuuring
Zaalen	Zeggen	Zufter
Zaalen	Zelden	Zullen
Zaalen	Zwelgen	Zuipers
Zaalen	Zwenken	Zuiver / enz.

Woorden van drie Lettergrepen
volgens het A. B. C.

A.	Aardbejen
Aandagtig	Aardgetoag
Aangenaam	Aardzugten
Aankleeben	Aardwozmen
Aanmerken	Aardakerg
Aanfchouwens	Abdiſſen
Aanſpreken	Admiraal
Aanvaugen	Afgezant
Aanzetten	Agchaarheid
	Agterdogt
	Agterklap

Akkerman	Blaasbalgen
Akkerwerk	Bzaadspitten
Algemeen	Bzaambuizen
Almagtig	Babbelaar
Almogend	Baggerman
Altaaren	Bakeren
Ambagten	Bakermat
Ambagtsman	Bakkerij
Ampenaar	Balkdeelen
Amsterdam	Bandijten
Ankergrond	Banktoetier
Ankersmit	Baſtaarden
Antwoorden	Beeldendienſt
Antwerpen	Beeldhouwers
Appelen	Beeldſchilders
Appelboom	Beeldſnijders
Appelman	Beeldſozmerg
Arbeiden	Beenderen
Arbeidzaam	Beerenheid
Armelijk	Beefigheid
Armringer	Bedelaar
Armvaders	Bedelen
Aſkaren	Bedelen
Aſwagens	Beddewerk
Abondſond	Bedienen
Abreegts / enz.	Bedziegers
	Begreeren
B.	Beginnen
Baarbiſter	Behieren
Baardſchapper	Behereut
Baardſcheerder	Beſlagen
Baarblegel	Beballig
	Bezagten

Bezwaaren	Buigkoolen
Bijlaapen	Buismoolen / enz.
Bijtagtig	
Biksteen	D.
Biegtvaders	Draagboomen
Biersteker	Draagstoelen
Bierbliegen	Draagtonnen
Binnenwerk	Draakenbloed
Bitterheid	Dwaasheden
Boodschapper	Dwaalsceren
Boogschutter	Dagdieben
Boombrugten	Dagstellen
Boosdoender	Dagstijker
Bootsgezel	Dalieden
Booswaigter	Damlooper
Bondgenoot	Dompagtig
Bondskens	Dankbaarheid
Bokagtig	Dankdigten
Bokkenhaar	Dankzegging
Bonketten	Dapperheid
Bonnetje	Darmkrinkel
Bozdeelen	Dartelen
Bozlooper	Dwangmiddel
Bostelknip	Dwaerelwind
Botloppen	Dwaersdijber
Boutwerij	Deelgenoot
Bouwhetel	Deenmarken
Buurhuizen	Delzeltje
Buurzoutven	Delzelen
Buurzootje	Delkleeden
Bullebalk	Denneboom
Bullooper	Debenter
Buschietter	Denkeling

Dienaaren	Endragtig
Dienstknegten	Enmoedig
Dienstmaagden	Enstemmig
Dienstbaarheid	Enzijdig
Diebagtig	Enzinnig
Dinkbecker	Enzaamheid
Dinkbroer	Erbaarheid
Dwingeland	Erbiedig
Doodsbeenders	Erwaardig
Doozgraben	Erzugtig
Doozstellen	Ebbenhout
Doozstraalen	Egtenfaat
Doobagtig	Elleboog
Dobbelaar	Elendig
Dobbelsien	Elzenhout
Dommekragt	Emmerik
Dompertje	Emmetje
Dondren	Enteren
Donderbuig	Entenier
Donkerheid	Ergernis
Dofsigheid	Essenhout
Dureagtig	Etterbuil
Durezaamheid	Ebenaar
Dulzinnig	Eigenaar
Dursterdam	Eigendom
Duisternis	Eigenbaat
Duinkerken	Eikenboom / enz.
Deugeniet	
Deugdzaamheid	F.
Deurwaardder / enz.	Faalgreepen
	Flauwhertig
E.	Falkelen
Endvogel	Falkellig

Felligheid
Fijnelaar
Fictagtig
Finlanderz
Fokkemast
Fonteynen / enz.

G.

Gaapstokken
Gaarkeukenz
Gaarnklopper
Gaauwigheid
Gzaabeeren
Gzaabinnen
Gzacuhaarig
Galagtig
Ganzenholt
Ganzebeer
Garstenbrood
Gasmaalen
Gladhaarig
Glasblaazer
Gzantmoedig
Gzamsleurig
Gzabnaalden
Geckvinken
Geetzugtig
Geestelyk
Geestdijver
Geevagtig
Gedrongen
Geduldig
Gezellig

Gekkerenij
Geleiden
Gelieven
Gelufften
Gemoedigd
Genoegen
Gerommel
Gestommel
Gestoffeerd
Gevoelig
Gebonden
Gewonden
Gijzelaar
Gijzeling
Gierigheid
Gildeluegt
Ginnelien
Glinfleren
Gimmigheid
Gzoateling
Gzootshartig
Gzootsmeedig
Gzootthader
Gzootmoeder
Goedaardig
Goederen
Goedertier
Gomagtig
Gordijnen
Gzobbelaar
Gzoeizaamheid
Gzoutwelen
Gunsgezoot

Guns

Gunsfeling
Gulzigheid
Gzutmoolen
Gzutterij / enz.

H.

Haagedoornz
Haanebeer
Haastigheid
Haatlyk
Haatzaagend
Haazelaarz
Haazewind
Hagelsteen
Hakkeboord
Hakkeelaar
Hammetje
Handeling
Hangebast
Handfchoenen
Hapschaarder
Harponier
Haspelen
Haverzak
Heemtaden
Heemstwortel
Heerlykheid
Heerschappy
Heetzugtig
Heethoofdig.
Hekelen
Helderheid
Helbaardier

Hellebeeg
Hemelryk
Henagtig
Hengelaar
Hennekot
Herffenen
Hinderpaal
Heidenen
Heiligheid
Heimelyk
Heilzaamce
Hoogagting
Hoogdabend
Hoogmoedig
Hoognoodig
Hoogstraaten
Hoogwaardig
Hobbelen
Holligheid
Honinggraat
Hovaardig
Huichelaar
Huilebalg
Huiberig
Huisvesting
Huisvesters / enz.

I.

Iaarboeken
Iaarnackren
Iagthonden
Iammieren
Ianzemst

D 4

Iar.

Jarmuiden
 Jabaanen
 Jolozaagers
 Jolkoffen
 Jongeling
 Jutwelier
 Jnbinden
 Jnbyngen
 Jngewand
 Jngieten
 Jnhealen
 Jnleggen
 Jnmeeten
 Jnneemen
 Jnpentten
 Jnsharpen
 Jnshippen
 Jnshyden
 Jnstellen
 Jnstorten
 Jntwendig
 Jnzetting
 Joelheid
 Jofelyk
 Joveraac
 Joverig
 Jverzigt
 Jzerwerk / enz.

K.
 Kakebeen
 Kaalhoofdig
 Kaalooren

Kaaskoopers
 Kaasballen
 Kraankrujers
 Kraamerij
 Kalklaar
 Kammaker
 Kameelen
 Kamslaager
 Kampvegter
 Kandelaar
 Kankeren
 Kardinaal
 Kasijden
 Kappellen
 Klagagtig
 Klappertje
 Krabbelen
 Krankzinnig
 Krolband
 Kleremaker
 Kleemuoedig
 Kleevagtig
 Klegelaar
 Krentekens
 Kerkenraad
 Kerkmeefters
 Kerniffen
 Knevelaars
 Kybagtig
 Kyghyters
 Kyjdbergen
 Kulkboffen
 Kuitelsteen

Klip

Klipagtig
 Kluyfschaartje
 Kluislieden
 Kloofceter
 Kloofdrager
 Kloofkoopcr
 Kluymanfchap
 Kloofjongens
 Kloukommerg
 Klouingen
 Klouingin
 Kloufenaar
 Kloufband
 Kloupmaker
 Klouppertje
 Klouppertje
 Kloufentje
 Kloumedich
 Kloupertje
 Kloufenaar
 Kloufbandang
 Kloufmergers
 Kloufenier
 Kloufelen / enz.

L.

Lakwerken
 Lammeren
 Lammetjes
 Langmoedig
 Lamppijnen
 Landpalen
 Landmeeters

Lantaaten
 Laplanders
 Lasteraac
 Latwerken
 Lawerier
 Labereu
 Leenbanken
 Leeraaren
 Leeringen
 Leesgierig
 Leertouwer
 Leertouaarden
 Leertouwen
 Leevendig
 Ledifant
 Leckerheid
 Legpenning
 Lendenen
 Lepelaar
 Lesfenaar
 Letteren
 Lijdelijk
 Lijzaamheid
 Lijuzieder
 Lijbigheid
 Lidmaaten
 Liceman
 Liebeling
 Ligtmissen
 Lindboom
 Lijtigheid
 Loodgieter
 Loopagtig

D 5

Loop

Loopgraaven
 Lodderijck
 Lommering
 Lonkende
 Loshoofden
 Loskoppem
 Lospooten
 Loterij
 Loberjes
 Luurmanden
 Lugtenburg
 Lugtgeestig
 Leugenaar
 Luijervinkt
 Luigbossen / enz.

M.

Maagdenburg
 Maagdepalm
 Maagdenkruid
 Maakelaars
 Maatgezang
 Maatigheid
 Maatstoffen
 Magerheid
 Manierlijk
 Mannelijk
 Mannetje
 Martelaar
 Moordenaar
 Mooriaan
 Molenaar
 Moerbeijen

Monniken
 Monsteren
 Mozenstond
 Mosselen
 Meelwurmen
 Meerblegten
 Meesteren
 Meersterlijk
 Meerkonstig
 Meince dig
 Mengeling
 Melkmeisje
 Bergschinkel
 Metzelaar
 Middelaar
 Misdaadig
 Minnelijk
 Misrouwen
 Misselen
 Misverstand
 Muntmeester
 Muurbecker
 Muizebal / enz.

N.

Naaldewerk
 Naamgenoot
 Naarsigheid
 Naaukeurig
 Nagelen
 Nagtegaal
 Nagtmerrij

Nagt=

Nagtwekeris
 Naragtig
 Naselingen
 Natgierig
 Nijdigheid
 Nijptangen
 Nierbeddens
 Nictigheid
 Nieswortel
 Nieuweling
 Nieuwsgierig
 Nimmermeer
 Nigteren
 Nuttigheid / enz.

O.

Oogenblik
 Oogappel
 Oogentroost
 Oorbiegten
 Oorkussen
 Oorringen
 Onbedagt
 Ondergang
 Onderstaan
 Ongemak
 Ontbinden
 Ontkleeden
 Ontknoopen
 Ontleenen
 Ontloopen
 Ontsligten
 Ontwarten

Ophangen
 Opzaagen
 Opstanden
 Opvaaren
 Ouderling / enz.

P.

Paapegaaf
 Paardestaart
 Paauwinnen
 Plaatingen
 Plaatsnyder
 Pakdzaager
 Pakzolder
 Palingen
 Pannelboek
 Parlement
 Paskaarten
 Passement
 Pabilsjoen
 Peereboom
 Pelagtig
 Pellegzini
 Pennemes
 Penningen
 Pestryder
 Pijnkelder
 Pylhooker
 Pijpwaaker
 Pillegaav
 Pilletjes
 Pimpelste
 Pimpernel

Phila

Pinkoogen
 Pietertje
 Prikfleetje
 Prieſteren
 Piſſebid
 Doozteeren
 Dooztieren
 Pohagtig
 Pollepels
 Pompmaakers
 Poppekraam
 Postlooper
 Postrijder
 Pozeetje
 Doezelig
 Pullerje
 Puntigheid
 Punthaaken
 Puttertje
 Putwater
 Puiſtigheid
 Plunderen / enz.

Nota. De volgende
 Woorden moeten
 met kw. geſchre-
 ven worden, om
 dat wy in de Ne-
 derlandze Spraak
 geen Q. en behoo-
 ren te gebruiken.

Kwaadaardig
 Kwaakenzug

Kwaadſpreken
 Kwaadwillig
 Kwaklielen
 Kwaklichtens
 Kwartelaar
 Kwastigheid
 Kwanselaar
 Kwekerij
 Kwecappel
 Kwepeeren
 Kwelgeesten
 Kwijlebad
 Kwijlbaarden
 Kwijſchelden
 Kwijnende
 Kwilzilber
 Kwinkertje
 Kwinkſagen
 Kwispelen
 Kwifagtig
 Kwifpenning / enz.

Maar de volgende of
 dergelijke uitland-
 ze Woorden, moe-
 ten met een Q.
 geſchreven wor-
 den, gelijk elders
 al is gezegt, en aan
 getoont.

Q.
 Qaaliteit

Quar-

Quartainen
 Quartieren
 Quellien
 Quintiaan, enz.

K.

Kaadgceberg
 Kaadgheeren
 Kaadſlaagen
 Kaaghoofden
 Kaagbollen
 Kaanwigheid
 Kaazernij
 Kabblaar
 Kaddigheid
 Kammelaag
 Kammelaag
 Kampspoedig
 Kampzalig
 Kaſphuijen
 Katelaar
 Katchwaagt
 Keekening
 Keedenloos
 Kegeſen
 Keddekoog
 Kegeeren
 Kegeuten
 Kegeteren
 Keutenier
 Keijgſijben
 Keijgſnoeren
 Keijgſburger

Keinigheid
 Keinigen
 Keiginantel
 Keidderlijk
 Keimpelen
 Keinkelen
 Keitzelen
 Keibieren
 Keodenburg
 Keokerig
 Keokſjager
 Keonisgezind
 Keoſeren
 Keoberij
 Keobgierig
 Keobneſten
 Keozenboom
 Keozenburg
 Keerbinken
 Keerdonpen
 Keerengtig
 Keerwaardig
 Kegehelen
 Keeggenbrood
 Keehenheofd
 Keolpenſen
 Keomeling
 Keondbozſtig
 Keonddeelen
 Keodkammien
 Keottingen
 Keogbaaren
 Keotzakken

Keot-

Konbanden
Koumantelg
Kuggegraat
Kuisertje
Kuinschotel
Kuitertij/ enz.

S.

Schaamteloos
Slaperig
Slavernij
Smaakelijk
Snaakerij
Snaarspel
Spaarzaamheid
Staatselijk
Schaadlijk
Schandelijk
Schattingen
Slangenbergh
Slagtingen
Slaphartig
Snappertje
Snappertje
Stampertje
Standvastig
Starckenbergh
Strammigheid
Smeekingen
Smeeringen
Smerlepel
Steenigen
Steenagtig

Steenkoolen
Stribbeten
Stribbinken
Snelderwaard
Spelagtig
Speldegeld
Stellingen
Stemmigheid
Stempelen
Sterbeting
Smerig
Spijkertje
Spijsoffer
Srijdigheid
Slikkerig
Snipperig
Spitsbergen
Spitsbinnig
Stinkende
Stippelen
Stribbelen
Spieringen
Spinnepop
Springhaanen
Springkoliken
Sloobagtig
Smoakerij
Spooelooz
Spookkerij
Stoobende
Schobbejakt
Slobbetje
Sodderbos

Smok-

Smokkejaar
Snoepstertje
Snotneuzen
Snotagtig
Snotboeven
Sommelen
Stopzeltje
Stoppelen
Stoympaalen
Stroomwater
Stuursleden
Smokkejaar
Stuikerij
Stuigwagter
Stuifstertje
Stuifstrij
Studenten/ enz.

T.

Taaltingers
Taalmeesters
Taatstollen
Tabberden
Tahelen
Tahelbos
Talmertij
Tandeloos
Tapijsten
Tarpentijn
Tastelijk
Teekenaar
Teekenen
Teekhooper

Teertuinen
Tellingen
Tempelen
Tempelier
Tempeestert
Temperig
Testament
Tijdkoorting
Tijberdijb
Twijffelen
Twinmolen
Tilkerij
Timmerman
Tintelen
Twisstierig
Toomeeloos
Toonbankier
Toonbrooden
Tooneelen
Toornigheid
Toosfelooz
Tobbetje
Tochtigheid
Tollenaar
Tonnetje
Tozelduis
Trommeltje
Trommelen
Trompetters
Trouweloos
Tobenaar
Tuurcluur
Tugteling

Tuga

Eugtigen	Verdoemen
Quimelaar	Verbergen
Quimelgeest	Verbazelen
Quimelwijn	Verbazen
Quinieren	Verklaaren
Quitpotje	Verkragten
Quilband	Verkeijgen
Cruktafel / enz.	Verleiden
D H.	Verliezen
Daakerig	Vermeiden
Daaligheid	Verwijden
Daalvinden	Derroeren
Daandelen	Derfpen
Daardigheid	Derfaaden
Dlaanderen	Derfooten
Dlaardingen	Derfooren
Daagebond	Dertrooft
Daagebuurt	Dijgeboom
Daderland	Dijzeltje
Daderloos	Dierigheid
Dalkenier	Dierdepart
Dalbruggen	Dinketouw
Dalreepen	Dinketeen
Dalbinden	Dligeren
Dragtbruggen	Dlieringen
Deragten	Dlijfingen
Deenbeeren	Doorzanger
Deenlanden	Doorzanger
Derderben	Doorzeezer
Verdienen	Doorzpoedig
Verdzijven	Doorzander
Verdzinken	Dodderij
Verdzinken	Dogelaar

Da

Dogelen	Wanschenzeis
Dogelzang	Wapenhuis
Dolmolen	Wasplaatzen
Dolstandig	Watersnood
Dondeling	Waterbloed
Dozfelijk	Weegschaalen
Duurbaakens	Weegjongens
Duurigheid	Weegkamer
Duurstraalen	Weeghuofden
Duiligheid	Weetnieten
Duisflager	Wegleggen
Hurglazen	Wegwerpen
Hurwerken	Wegzenden
Hurwijzer	Wegwijzer
Hitbergen	Welkerje
Hitbeiden	Wellustig
Hitzaager	Wentelen
Hitleenen	Wenselijk
Hitmeeten	Wetbeelers
Hitneemen	Wettelijk
Hitveegen	Werbewind
Hitwassen	Wijlmeesters
Hitweegen	Wijnbergen
Hitwerken / enz.	Wijnroeters
W.	Wijnwerkers
Waarachtig	Wjtingen
Waardigheid	Wieldzaajer
Waarneemen	Windelen
Wagenaar	Winkelier
Wakkerheid	Wildernis
Wandelaar	Wildeman
Wankelbaar	Wiskonstig

Wijlmeesters

Wisselaar
Wittebood
Witwerker
Woonhuizen
Woonplaatsen
Woonsteden
Woordestryd
Wolkhammer
Wolkhooper
Wolwasser
Wonderwerk
Wozselaar
Wozseling
Wozselen / enz.

Nota. De Woorden die met een X. moeten geschreeven worden, zal de Leerling vinden onder de Uitlandse geplaatst. Daarom ga ik over tot de Z.

Z.

Zaagmolen
Zaakelijk
Zaaieling
Zaailanden
Zagtmoedig
Zagtigheid
Zagtsinnig
Zaligheid

Zalbingen
Zalmbangen
Zandgronden
Zandplaatzen
Zandzakken
Zeenuwen
Zeeperij
Zeerhoofden
Zetelstoel
Zeeberzaad
Zedelyk
Zegening
Zegenpzaat
Zekerheid
Zelfstandig
Zending
Zetregel
Zijberwerk
Zijwerker
Zijwoemen
Zielroerend
Zielzugten
Zigtbaarlijk
Zilverfmit
Zilverfchoon
Zindelyk
Zinkingen
Zinnebeeld
Zitplaatsen
Zittingen
Zetigheid
Zoldering
Zondaaren

Zo?

Zotgeloos
Zottebol
Zoutkeeten
Zoutpannen
Zuurdeeffen
Zuuragtig
Zuigeling

Zuilefien
Zuinigheid
Zuipooten
Zuipzielen
Zuivering
Zuiverheid / enz.

Woorden van vier Lettergrepen volgens het A. B. C.

A.

Aangenaamheid
Aankleebende
Aammerkelijk
Aanmeelyk
Aanroepingen
Aantrekkelijk
Aanbegtingen
Aanwezelen
Aanzittende
Aardbevingen
Aardgemassen
Admiralen
Agterdenker
Agterdochtig
Akkerlieden
Algenoezaam
Almagtigheid
Almogende

E 2

Amandelen
Ambassadeur
Amptgenooten
Appellcruijer
Argeliftig
Argerniffen
Affenijfser
Azijnmaaker / enz.

B.

Baarhiffieren
Baarblykelyk
Baatenburger
Baatzoekery
Baaaderijen
Baaakmiddeleer
Baaambezen
Babbelaatfer
Baggerlieden
Balkerijen

Bak

Ballemaakers
 Bandemaakers
 Bannissement
 Barreboeters
 Babianen
 Brandenburger
 Branden
 Brandwijn
 Braspenningen
 Braziliaan
 Beeldmaakers
 Beerenhuiden
 Beestagtigheid
 Beddewerkers
 Bedelaaren
 Bedestonden
 Behoornig
 Behoornig
 Behnibbelen
 Bellemaakers
 Besommeren
 Bemagtigen
 Benaantelen
 Benaamingen
 Benaarstigen
 Bepaalingen
 Betroovingen
 Berovingen
 Bestoornen
 Betoveren
 Bevalligheid
 Bezondigen
 Bezoldigen

Beurtwisselen
 Bewaarden
 Bewandelen
 Bezwingingen
 Bijgeloovig
 Blijgeestigheid
 Blijmoedigheid
 Biegtvaderen
 Binnekamers
 Binnewerken
 Bitteragtig
 Bitterheftig
 Boogdoenderen
 Bootsgezellen
 Bondelpijlen
 Bondgenooten
 Bloohartigheid
 Blokkemaaker
 Burgeragtig
 Burgermeester / enz.

B.
 Bagdieverij
 Bagregisters
 Dankzeggingen
 Partelheden
 Dassebellen
 Dwangmiddelen
 Dwarzjijberij
 Deelgenooten
 Deenemaken
 Dekenstricker
 Delkleederen

Den

Denneboomen
 Dinkelingen
 Dinkhezoertjes
 Diamanten
 Dijklijbigheid
 Distelbinken
 Diebagtigheid
 Dwingclanden
 Doodelijkheid
 Doodkistemaaker
 Doorzondigen
 Doorzigtigheid
 Doorzraalingen
 Doortrappelijk
 Doozwateren
 Dobbelaarij
 Dobbelsceuen
 Dommekragten
 Drommedaris
 Donderagtig
 Donderbussen
 Donderslagen
 Donkeragtig
 Duisternissen
 Duizelagtig
 Duizantrossen
 Dulzinnigheid / enz.

E.
 Eedgenooten
 Eendragtigheid
 Eenpartigheid
 Enggezindheid

Eenstemmigheid
 Eenboudigheid
 Eerstelingen
 Eerstgebooren
 Ervergeeters
 Erwaardigheid
 Eenwigdurend
 Elendigheid
 Ellebogen
 Engelagtig
 Entenieren
 Egernissen
 Eterbuilen
 Ebenreedig
 Ebenwaardig
 Eigenschappen
 Eigenzinnig
 Eijerschalen / enz.

F.
 Fabelagtig
 Fransemaaker
 Fijnelzaren
 Fijnelijzer
 Fokkezeilen
 Flobderagtig
 Furketstolken / enz.

G.
 Gaabemaaker
 Gaavelijkheid
 Gaaverijzer
 Gaadeoogheid

E 3

Gal

Galatigheid
 Ganzenoogen
 Gabbelaarij
 Gammoechtigheid
 Geelgierij
 Geesdzpberij
 Geestelijckheit
 Gebzckelijck
 Gedagtenis
 Gevriensigheit
 Geduldigheid
 Geduurzaamheit
 Geheimelten
 Geheperde
 Gekkeren
 Gelogierigheid
 Gelidmidelen
 Gelykenis
 Gelykuidend
 Gelykvoornig
 Gelooftigen
 Geloofsbrjeben
 Gemancrdheid
 Gemengelde
 Gemenclyckheit
 Gemengendheid
 Genoegdoening
 Gepeldegars
 Gerechtigheid
 Geregtbaardigt
 Geringsheden
 Gestadigheid
 Gestaltenis

Geschempele
 Getuigenis
 Gebangenhuis
 Gevaarelyck
 Gewelddenaar
 Bezaghebbere
 Gezegende
 Gezeggelijck
 Gijzelhaamer
 Gietermaaker
 Giervogelen
 Gildekamer
 Gildemeester
 Slipperragtig
 Glinsteragtig
 Grootshartigheid
 Grootsmoedigheid
 Grootspreekende
 Goddeloosheid
 Goddelijckheit
 Godsdienstigheid
 Godbezaker
 Godvrezende
 Godvzngtigheit
 Grommelagtig
 Gzondeloosheid
 Gertenteller
 Gunstelingen
 Gunstigenooten
 Guichelaarij
 Guiteren
 Suitestukken
 Gutteren / enz.

H. Haa-

H.

Haanhammen
 Haatzaagende
 Haatelijckheit
 Haazebellen
 Haazenoooten
 Haazesprongen
 Haazewinden
 Nagelbuisen
 Hakkebozden
 Hakkeelaaren
 Hardnekkigheid
 Handelingen
 Hangebassen
 Hardlijghheid
 Hardvogtigheid
 Haringvangers
 Harpoenieren
 Hartkloppingen
 Haspelbatmen
 Heemstworteltjes
 Heerlijckheden
 Heethoofdigheid
 Hengelaeren
 Henschotten
 Henniphoopec
 Hellebaarden
 Hellebaardier
 Hellebillen
 Hinkpinkte
 Hinderpaalen

Hoogdrabende
 Hoogmoedigheid
 Hoogmogende
 Hoogstaatelyck
 Hoogvozfelijck
 Hobbelagtig
 Hocerijen
 Hoetelaaren
 Hokkelingen
 Hellebollig
 Hollanderen
 Honingzaten
 Hosselossen
 Hottentotten
 Hovelingen
 Hobenieren
 Hudeelingen
 Huichelaren
 Huikelbalgen
 Huisbezorgers
 Huisgenooten
 Huisvesterij / enz.

I.

Ingebonden
 Ingeboeren
 Ingelanden
 Ingewenden
 Inkhoorentje
 Inkrimpende
 Insekerpende
 Insechrijdingen
 Instrydingen

E 4

Ine

Instellingen
 Inspanningen
 Instampende
 Invoerden
 Inwentelen
 Inwoonderen
 Inwozelen
 Ingezouten
 Ingezeten
 Inzettingen
 Inzagtgodinnen
 Inammerhartig
 Inammerklagten
 Inabelijnen
 Inoodengenoet
 Inolidzaagende
 Inongeligen
 Inongelingschap
 Inonkeragtig
 Inedelheden
 Inverzugtig
 Inzerkwaamer / enz.

K.
 Kaaalhoofdigheid
 Kaaartemaalier
 Kaaartezetter
 Kaaarstemaalier
 Kaaarblinliende
 Kaaamerijen
 Kaaalinetten
 Kaaalibzanderij
 Kaaalvogteren

Kandelaaeren
 Kankeragtig
 Kassaamaaker
 Klapperanden
 Klappelagtig
 Kranlzinnigheid
 Kreelebandjes
 Kleenharigheid
 Kleerberkoopster
 Kleeverigheid
 Kiemelinnen
 Kennelijshheid
 Kenteekenen
 Kietellapper
 Kietenspapper
 Kietterijen
 Kerstrooverij
 Knebelsehaartje
 Kinderagtig
 Kinnebakslag
 Kistemaalier
 Kisttelagtig
 Knibbelaaker
 Knibbebijters
 Koopmanschappen
 Koopergieter
 Kooperflager
 Koopedanffer
 Koopedwerker
 Kooznwasserij
 Kootjongentje
 Kroonvogeltje
 Kroddebijters

Krof.

Koffermaaker
 Koghelhuizen
 Koghelwaarden
 Kolderstolken
 Komkommeren
 Koningrijken
 Konfibeminaar
 Konfigenooten
 Koppelaarster
 Kozhendereen
 Kozbemaaker
 Kozselhoosden
 Kostelijshheid
 Kousschanden
 Kouwenhoben
 Koozrepotten
 Kuikendieben
 Kuibeernaakster
 Kruimelagtig
 Kruisgezanten / enz.

L.
 Laagenlegger
 Laarzemaaiker
 Laardunliende
 Laadenssen
 Lafhartigheid
 Lakmaakerij
 Laalienwerker
 Lamperschool
 Lampereyen
 Langzaadigheid

Langmoedigheid
 Langsteevende
 Lanterfanten
 Lasteroaren
 Lasteringen
 Lauwerieren
 Leengoederen
 Leerberider
 Leergierigheid
 Leestemaalier
 Ledekanten
 Ledemaaten
 Ledenzetter
 Legpenningen
 Lekternijen
 Lekkerbekken
 Lendengozdel
 Letterhelden
 Letterzetterz
 Leugenagtig
 Lenterpezen
 Lijnziederij
 Lijnbaanjongen
 Lidteekenen
 Ligtgeloobig
 Ligtvaardigheid
 Liergezangen
 Liebelingen
 Likkepotje
 Lindboomten
 Lindeweber
 Lostgieterij

E 5

Lood.

Loodwitmaaker
 Loodverkooper
 Loderagtig
 Loderoogen
 Loffelijheid
 Lokkeduimje
 Lollepotje
 Lommeragtig
 Loffebollen
 Loterijen
 Loberenten
 Lustgeestigheid
 Lunenburgerg
 Luiferbinken
 Lustprieelen
 Luizevangers / enz.

M.

Maagdenburgerg
 Maagdenhoning
 Maagdenroberg
 Maanekoppen
 Maaneshijnzel
 Maasflansluiszer
 Maatgezangen
 Magteloosheid
 Maaklaaren
 Maaligheden
 Mallemolens
 Mannelijheid
 Martelaaren
 Meebzoutwerij

Meelverkooper
 Meerderjaartig
 Meesterstukken
 Medebzoeders
 Mededienstinegt
 Medegenoot
 Meeneedigheid
 Menselijheid
 Messmaaker
 Mijmeringen
 Middelaaren
 Middelburgerg
 Middelmattig
 Mireneeters
 Mildaadigheid
 Minnenijdig
 Minnemoeder
 Minderjaartig
 Mengelingen
 Mensliebende
 Moosherheiden
 Moosdenaaren
 Moordadigheid
 Moorenlander
 Modderagtig
 Misdaadiger
 Misgriefieren
 Misgelpboonien
 Mistroosigheid
 Misverstanden
 Moddergronden
 Modderpoelen
 Moernagelen

Maol.

Molleballen
 Mollebanger
 Momaangezigt
 Monnikskappen
 Monsteringen
 Mozenstaren
 Mozenwekker
 Moftermolen
 Mosselraapers
 Mosselwaagens
 Muizerandjes
 Muizeballen
 Muizemaakers
 Muizemaakers
 Muurbestormers / enz.

N.

Naaldemaakers
 Naaldeloker
 Naamgenooten
 Naamregister
 Naamzugtigheid
 Naaukeurigheid
 Naauzoekende
 Nagedagten
 Nagelbijers
 Nahomeling
 Narrefteden
 Nagtegaalen
 Nafelingen
 Natuurlijk
 Nederbuigen

Nederdaalen
 Nederlanden
 Nederballen
 Nederzijgen
 Nederzinken
 Netelagtig
 Neteldoeken
 Nettebzeijer
 Nieswortelen
 Nooddruftigheid
 Noodeloosheid
 Noozdhollander
 Noozdzebupen / enz.

O.

Oogenblikken
 Oogenleden
 Oegluikingen
 Ooilammieren
 Oozkuffentje
 Oozspronkelijst
 Onstandvastig
 Ontbindingen
 Ontschuldigen
 Ontugtigheid
 Opdragtigheid
 Openbaaring
 Opgeblaazen
 Opgezagen
 Opgekloppen
 Opgezeten
 Opstandinge

Op.

Opfiegieren
Opfijzelen
Opwellingen
Opzwellingen
Oppelhoofden
Opperzaalen
Ossenhuiden
Oterbellen
Overhengen
Overdragen
Overheeren
Overklimmeren
Overspeelders
Overtreeden
Overvaaren
Ouderlingen / enz.

P.

Paalmosselen
Paapegaaijen
Paardestallen
Paardewissers
Paaslammeren
Paantweaarten
Plaatsruikerij
Praaggevaaden
Praagtagtigheid
Paaddefeenen
Paltsolderen
Pallefaaden
Panneloeken
Pannebanker

Pannelijker
Papiermolten
Pappelingen
Parkementen
Passementen
Pastermaaker
Pasterbakker
Peereboomen
Predikanten
Predikstoelen
Pezenmaaker
Pektagtigheid
Pekelharing
Pennenmesje
Pensmaaker
Pijlaarbyters
Pijnelijshheid
Pikenieren
Pinkoogende
Pillemaaker
Pissebeddens
Poezelagtig
Polkepetten
Pompemaaker
Poppemaaker
Pottbakker
Potteschrypster
Potsmaaker
Polkebeurzen
Plonderaaren / enz.

In

in plaats van Q.
Spelle ik dit met
Kw.

Kwaabaardigheid
Kwaadboendersen
Kwaadsprekende
Kwafielwinter
Kwanselaaren
Kwartelaaren
Kwartiermeester
Kweappelen
Kweeperenboom
Kwijsebbens
Kwinkleeren
Kwispelstaarten
Kwistekaatzen
Kwispenningen / enz.

K.

Kaadkameren
Kaazebollen
Kabbelaaren
Kammelfassen
Kammelfassen
Kampspoedigheid
Katelwagters
Keelkeningen
Keedelijshheid
Keegelmaaten
Kegeuwater
Kegeuwatzen
Kegeuwatzen
Kegeuwatzen
Keisgezellen

Keekelijshheid
Keentmeesteren
Keentenieren
Keimeloosheid
Keibestukken
Keideragtig
Keiderspooren
Keimpelagtig
Keinkelrooijen
Keokwerdijver
Keoimeesteren
Keoerberien
Keoogierigheid
Keozeboomen
Keozenobel
Keobebellen
Keoggenbooden
Keoklijbmaaker
Keolleweber
Keolwagentje
Keomelaarij
Keomelzootje
Keonbozstigheid
Keonlijshheid
Keuggegeaaten
Keisvoorentje
Keiteragtig
Keiterbenden / enz.

S.

Schaainteloosheid
Schaarcnuyper
Slaaperigheid

Slaar

Naabernijen
 maakelijckheid
 maadredenen
 naarenspeelder
 naateragtig
 staatsperfoonen
 schatbezorger
 schatkameren
 slaphartigheit
 snapagtigheit
 standvastigheit
 tarreljkers
 chemerdonker
 cheepmaakerij
 slepfendenei
 ppeuwerijen
 snellopende
 snibbesnellen
 snijperringen
 tempelmaaker
 schijnheilichheit
 schijvemaaker
 spijhermaaker
 stijfhoofdighheit
 schimpgedigten
 slippedaagers
 snippebanger
 spikhelagtig
 spillebeenen
 spinnetwebbens
 splinteragtig
 spitsbinnigheit
 schroomagtigheit

Schoofsteenbeget
 smookerijen
 spookerijen
 stookbezande
 stroomwateren
 schobbejakken
 schokkebakken
 schommelagtig
 snoezepijpen
 spotternijen
 suikerbakker
 struikelingen / enz.

C.
 Caalkuindigen
 Caartjesbakker
 Craanenbecken
 Craanberkooper
 Crasikanten
 Calkebossen
 Calmerijen
 Candelsoogheit
 Capijfwerker
 Cartatijen
 Cassemaaker
 Ceckeningen
 Cepelagtig
 Tegenspoeden
 Tegensrijdig
 Tegenzeggen
 Tempelkeren
 Tempelpaapen
 Teutemaaker

Cesta

Testamenten
 Tijdkoztingen
 Tijdberdzibers
 Tijdberkwister
 Tiktakboorden
 Timmerlieden
 Tinnegieters
 Tinteldoosje
 Toomloosheit
 Concesspeelders
 Tootebellen
 Troosteloosheit
 Tollenaaren
 Tozelduiken
 Trommelslager
 Trompetmaaker
 Trouweloozheit
 Tuurcluren
 Eugtelingen
 Tuimelaaren
 Tuimelaartje
 Tuimelgeesten
 Tullebanden / enz/

D.
 Daakerigheit
 Daandoekverwee
 Daarendgezel
 Dagebonden
 Dageblooter
 Dastenavond
 Dlaggestokken
 Dellekooprij

Dellewasser
 Derrelijker
 Derreziende
 Derrizenis
 Derandering
 Deragtering
 Derantwoorden
 Derbasteren
 Derghaelijst
 Derklaaringen
 Derhoopingen
 Derlickeren
 Derloochening
 Derstandigheit
 Derstandeloos
 Dertrouwingen
 Derzweeringen
 Disjandelijst
 Dngebouwen
 Drijeragtig
 Drijmoedigheit
 Drijsteragtig
 Dinketontwen
 Dissenijen
 Doozberciding
 Doozgedraagen
 Doozgeslagen
 Dooznamenlijst
 Doozangeren
 Doozjiemigheit
 Doozigtigheit
 Dodderijen
 Dagelesjes

De

Vogelbangers
 Vollenhoven
 Vondelingen
 Vossebellen
 Vloektverwanten
 Vutgegraaven
 Vutlanderen
 Vutnemende
 Vutspuitzelen
 Vutverhooren
 Vutwaasemen
 Vutzinigheid / enz.

W.

Waakzaamheden
 Waarschouwingen
 Waarzeggery
 Waakzugtigheid
 Wagingen
 Wapenhandel
 Wapenhuizen
 Wandelaaren
 Wangedrogten
 Wandelmoevig
 Waschtelcutjes
 Waterleidig
 Waterloozing
 Waterbaten
 Weckhartigheid
 Weesmeesteren
 Weetenfchappen
 Weetgetouwen

Wederleggen
 Wederhaalen
 Wederhouden
 Wederkeeren
 Weggewoopen
 Weggeballig
 Weluftigheid
 Wenteltrappen
 Wentelteebsjes
 Wetgeleerden
 Wijneesteren
 Wijnverkooper
 Wijnverlaater
 Wijsgierigheid
 Wijvesmifter
 Wiggelaaren
 Willekeuren
 Winkeliereen
 Wiskonstenaar
 Wispeltuicig
 Wiffelbeuten
 Wiffelballig
 Woordhoudende
 Wolkammerij
 Wonderdaden
 Wonderfpreuken
 Wonderfukken
 Wonderwerken
 Woestelaaren / enz.

Z.

Zaalemaaker

Zaads

Zaadverkooper
 Zaagmolentje
 Zaakelijtheid
 Zaajefingen
 Zwaarhoofdigheid
 Zwaaruoedigheid
 Zaligmaaker
 Zaligfpreeker
 Zagmoordigheid
 Zalkiedzager
 Zandloperfe
 Zwaigeloofdig
 Zwartzelboogje
 Zwaibelstokken
 Zeeantouwerij
 Zeepejiederij
 Zeebmaaker
 Zegeningen

Zegenpzaften
 Zetelstoelen
 Zendingen
 Zjreederij
 Zujmelingen
 Zwaerocnde
 Zindelijtheid
 Zimelbreiben
 Zoogelingen
 Zoetigheden
 Zondareffen
 Zonneblommer
 Zoogelooftheid
 Zoogbuldigheid
 Zottebollen
 Zotternijen
 Zuuragtigheid
 Zuivering / enz.

Woorden van 5. 6. 7. Letter-
 greepen.

A.

Abemhaalingen
 Admiraaliteiten
 Agerdochtigheid
 Agerfilapperij
 Agezondenen
 Alderbeminnelijhte
 Alderchrijftelijhte
 Alderdooflungtisten

Alderredemungtisten
 Algenoegezaamheid
 Alomtegenwoordig-
 heid / enz.

B.

Baakfeljaauwbaarder
 Baarlijtheid

F

Waf

28alhabdigheben
 28eelbendientigheyt
 28eelberfpoemerij
 28eenberthecelingen
 28eeftagdigheben
 28ebelmonniken
 28ebenheftigheyt
 28eftenbnaalingen
 28elemmeringen
 28efnibbelingen
 28eminneftigheyt
 28efneelingen
 28efnecelingen
 28efnecloofingheyt
 28intengeloozpen
 28intenfpoortigheyt / cns.

D

28eerthigheftigheyt
 28eclagctimalkens
 28eamantftijper
 28eamantzetter
 28obbelarjen
 28ubberftimmigheyt
 28ubbeljarctigheyt

E

28eclarctigheyt
 28eclmoebdigheyt
 28eemrebtigheyt
 28erftgeloocoren
 28culdigheftuurende

G

28eheruyftigheben
 28eiftigboozingheyt
 28eiftitubende
 28eiftinnatigheyt
 28eliftigheyt
 28emengzamenberftand
 28emoedigeftatenig
 28enaturallzucht
 28enoegdoemingen
 28evangenhuizen
 28evnmaagtingen
 28ewelberarjen
 28umftoeluydingen

H

28eamenhammrefe
 28azetboudjouben
 28arctbogdigheben
 28erbergzaamigheyt
 28eftigmalingen
 28evetlaagdigheyt
 28ooggehoelighheyt
 28oogdozftelighheyt

S

28ammerfturige
 28alucelkoffertje
 28anckteragtingheyt
 28berzigtigheyt
 28ecthamerij

H. H. H. H.

I

28aarbesetterfje
 28aarftennaaltery
 28arctheftigheyt
 28arnneftagpette
 28arftanjeboom
 28ectroonmeten
 28eingeloaftigheyt
 28eingehoelighheyt
 28inberagdigheyt
 28innelheftigheyt
 28innelalftigen
 28ioftmelenje
 28ionftenaarjen

J

28ackenberreben
 28ampetctjoretien
 28afferftabbery
 28evedenbnaalingen
 28igtbeloofingheyt
 28etterreterij
 28eigenherberdijerct
 28oobbulknnaaltery

M

28ageragtingheyt
 28agctomalkens
 28berberjaaringheyt
 28eboogendigheyt
 28ebeckelen
 28denquindaligheyt
 28obbelmatigheyt

N

28andertzoederen
 28andertafdigheyt
 28andertuurectingen
 28andertuuringen
 28alkomelingen
 28alkatenftagpette
 28adumftigheyt
 28eberftalingen
 28eberftompelt
 28eberftunkefen
 28oobzalgftigheyt
 28oobzalgteveeltens

O

28nberbartzaamigheyt
 28nbertaamftigheyt
 28nbaamftagigheyt
 28nbernamerdygheyt
 28ngehoelighheyt
 28nmafturectij
 28nberftinnelheyt
 28ntoeragtingheyt
 28nftandftagigheyt
 28nberzetterfje
 28nbertantuoobelgheyt
 28nbercompielen
 28nberalgeftuogdigheyt
 28nberpctfeven
 28nberftijnetje
 28nntijpctelgheyt

P

P. P. P.

P.
 Pannebakkerij
 Parkementmaaker
 Paffenentwerker
 Pektelagtigheid
 Pektelharingen
 Pinfisternakelen
 Posteleinwinkel
 Pottebakkerij
 Pluimstrijkerijen

R.
 Raadsvergadering
 Raatmolentje
 Rabbelarijen
 Redeneringen
 Regelmaatigheid
 Regtvoorzderingen
 Regtvaardigmaakingen
 Reinigmaakingen

S.
 Slaaperagtigheid
 Spaaragtigenaarte
 Starrelijkerij
 Stippelagtigheid
 Spinteragtigheid
 Schouderbladeren
 Sluypvergaderingen

T.
 Tabernakelen

T.
 Teambzandertjen
 Tegenstrijdigheid
 Tegenwerpingen
 Tegenwoordigheid
 Toveragtigheid

U.
 Uitgelaatenheid
 Uitgelezenste
 Uitverhoorenen
 Uitlevaasseningen

V.
 Verantwoordelijck
 Veegankelijckheit
 Vergenoegingen
 Vermentigvuldigen
 Verontnaardigen
 Verootmoedigen
 Verontschuldigen
 Vertegenwoordigen
 Verzegelingen
 Vijgebladeren
 Doorzbedagtelijck
 Doorzberedingen

W.
 Dankelmoedigheid
 Wedergeboorten
 Wederpartijders
 Wederhuannigheid
 Werbelbreenderen
 Wikonstenaaren

Wig

Wispeltuurigheid

Z.
 Zaligmaakende
 Zwadige loobigheid

Zwabelagtigheid
 Zegenpraalingen
 Zegenteekenen
 Zielverderbelijck
 Zielverkwikkende / enz.

Naamen van eenige Steden en Dorpen.

A.
 Aalsmeer
 Aardenburg
 Aarlanderbeem
 Appeldoorn
 Aken
 Alkmaar
 Alblasterdam
 Amerongen
 Amersfoort
 Amsterdam
 Antwerpen
 Armentiers
 Arunden
 Assendelft
 Avenhoorn

B.
 Babajog
 Barcelona

Baarendrecht
 Batavia
 Baambuggen
 Baalen
 Benneboerck
 Benningbroeck
 Benthuizen
 Beuzekom
 Beverwijk
 Bijlveld
 Bierblijet
 Binneluffzent
 Bleiswijk
 Bommel
 Breda
 Breemen
 Brouwerghaven
 Breukelen
 Buggen
 Buzjel
 Builsloot

F 3

Bun

Dumyboeten
Duuren
Duuremassen

Franker
Frankfozt
Furstenburg

Debt
Delvshaalen
Demmerik
Dendermonde
Debesten
Deutekom
Diemermeer
Dillenburg
Doesburg
Dordrecht
Duinkerken
Duigburg
Durgerdam
Dusselboez
Duuren

Gelber
Gelbermassen
Gersdozh
Goznichem
Gouda
Goudzaan
Gyjssozd
Gzoningen

E.
Edam
Ebenburg
Egten
Eindhoben
Ekeren
Embden
Emmerik
Enkhuizen

H.
Haarlem
Haastregt
Hazerswoud
Halten
Halteren
Hamburg
Harderbijst
Harlingen
Hasselt
Hattum
Heenblich
Heemstede
Hellevoetsluis
Hensboek
Heusden

Hinloouen
Hilberium
Hooginaade
Hoogwoud
Hoozn
Huisduinen

I.
Jerusalem
Lutsaag
Angolstad
Vselmonde
Visselstein

K.
Kampen
Kamperdijst
Kasboez
Kasterlium
Kathlyst
Kiezerswaard
Koudcherk
Kuisenburg

L.
Langendijst
Langeraar
Leerdam
Leenwaarden
Leiden

M.
Meiderboez
Mestkerkerk
Meuben
Minschooten
Mieukenshoek
Loopblyst
Loosdzegt
Loosduinen
Lutjebzoek

M.
Marienburg
Maagdenburg
Maaslandsling
Mastrigt
Meenen
Medenblik
Mekelenburg
Middelburg
Middelharnaag
Midwoud
Mijdzegt
Montjozt
Mouliendaan
Mouster
Moolenaargraab
Moosdzegt
Muiden

N.
Naalbluyst

Naamen
 Naarden
 Neurenburg
 Nieuhoop
 Nieuwoort
 Nieuveen
 Nieuwerbrug
 Nieuwerstuijg
 Nierop
 Nigtebeeg
 Nulweg
 Noordooy
 Noordgout
 Noordwijk
 Noordwijkerhout

O.

Oestgeest
 Oudenburg
 Oudenzeel
 Oosterwijk
 Oosthuizen
 Oostwoud
 Oostzaanen
 Oudewater
 Oulverkerk

P.

Piereveld
 Pierghil
 Potsdam

Purmer
 Purmerend

R.

Raamsdonk
 Reijkerkerk
 Reijmersdal
 Reijnsburg
 Reijnsaterwoud
 Reijswijk
 Reijzendaal
 Reijterdun

S.

Schaagen
 Schaagerdijk
 Schalkwijk
 Schermerhoorn
 Schevelingen
 Schiedam
 Schodnhoven
 Schutlof
 Sydrecht
 Sluipwijk
 Stompwijk
 Slooterdijk

V.

Valkenburg
 Vaarlingen

Velsen
 Vlaanen
 Vinkbeek
 Vingsingen
 Voozburg
 Voozhout
 Voozshoeten
 Vollenhoven
 Vutgeest
 Vutrecht

W.

Waalwijk
 Wageningen
 Wagtenbosk
 Wassenaar
 Waverbeek
 Weenen
 Werbershoof
 Westboelt
 Wezel
 Wieringen
 Wilms

Wirtenburg
 Woerden
 Woerikum
 Woermer
 Woermerbeek

Z.

Zaandam
 Zaandijk
 Zwaagdijk
 Zandvlied
 Zandboord
 Zwaammerdam
 Zegveld
 Zegwaard
 Zeehoven
 Zeehuizen
 Zijpekerkerk
 Zittert
 Zoetermeer
 Zoeterwoude
 Zommelsdijk
 Zutphen.

Tot hier toe den Leerling-onderregt heb-
bende, hoe hij een groot getal Neder-
landze Woorden behoord te spellen, op
de voorafgelegde gronden: vond ik het
geraaden om in het vervolg een meenigten van Uit-
landze Woorden aan hem voor te stellen, op dat hij
zo wel van de eenen als van de andere, een grondig
onderwijs en regte bevating verkreegen hebben-
de, in staat mogt wezen om allerhande Nederland-
ze Boeken, zo wel Godsgeleerde als andere be-
roemde Schriften, tot zijn eeuwig heil en stigting,
met veel genoegen te kunnen leezen. Al wederom
na de schikking van ons A. B. C. dog in een onge-
lijk getal van Lettergreepen.

A.

Abedmelech
Abadi
Abel
Abiël
Abiëzer
Abigaël
Abimelech
Abinadab
Abraham
Abzalom
Achab
Achazia
Achibam
Achikam
Achimelech

Achifachar
Achtophel
Adaja
Adanna
Adonibezek
Aholibama
Amazia
Amoriten
Arphazathethiten
Azarhaddon
Azariël
Azmaveth
Achaicus
Agrippa
Alexander
Alpheus

Am-

Amphipolis
Antiochia
Aquila
Arimathea
Aristobulus
Asycritum
Agamemnon
Agatocles
Ajax
Alcibiades
Alexandrinus
Archidamidas
Archimedes
Aristarchus
Aristides
Aristoteles
Anaxagoras
Anaxarchus
Antimetides
Antipater
Aurelius
Aurclianus, enz.

B.

Baal
Baalperazim
Baalzebub
Bahurim
Baëza
Barzilai
Baziliſcus
Bellia

Belfazar
Benhadad
Benjamin
Berſeba
Bethuel
Bidkar
Bildad
Bileam
Boaz
Bochim
Bozra
Barachias
Barnabas
Beëlzebub
Bethanien
Berphage
Bajazet
Barbulus
Bernardus
Bias
Biblotbeek
Boacidas
Bruseydus
Brutus
Bruzillus

C.

Caphtor
Carchenus
Catechizeeren
Ceremonien
Chalcos

Chal-

Chaldeen
 Cham
 Chamos
 Chereth
 Cherubim
 Cajaphas
 Candace
 Capernaim
 Capadocia
 Cedron
 Cephas
 Conscientie
 Cyrenius
 Calisthenes
 Calpurnius
 Calvitius
 Cambyses
 Camerarius
 Cantabria
 Crystostomus
 Chunimundus
 Cleopatra
 Cleophontes
 Columbanus
 Corbinus
 Corvinius

D.
 Dathan
 Debora
 Delila
 Dibraim
 Dinhaba

Dodenim
 Doeg
 Dophka
 Dalmanitha
 Dalmatien
 Damascus
 Decapolis
 Demetrius
 Diotrepes
 Discipelen
 Dorcas
 Drusilla
 Dacebalus
 Damocles
 Dathersus
 Delphos
 Demarates
 Democritus
 Demosthenes
 Dercilida
 Diocletianus
 Dionysius
 Dromichetes
 Drusus
 Drwydes

E.
 Ebal
 Ebedmelech
 Ebzan
 Edrehi
 Eleazar
 Eljakim
 Eljasaph

Eliëzer
 Elihu
 Eliphelet
 Eliphaz
 Elizaphan
 Elnathan
 Ephraim
 Euphrates
 Ezechiel
 Epaphras
 Epaphroditus
 Epnetus
 Ephesen
 Exempel
 Epaminondas
 Epicrates
 Epicurus
 Epimenides
 Eripia
 Escaurus
 Esbecatus

F.
 Fabelen
 Festus
 Fortunatus
 Fabricius
 Fronimus
 Faustina
 Feranus
 Flaccianus
 Franciscus
 Fabius

Eli-

Fulvius

G.

Gabriël
 Gadiël
 Galilea
 Gammadieten
 Gaze
 Gadalia
 Ghafi
 Gemaria
 Genezareth
 Gerizim
 Gebeoniten
 Gilead
 Gilboa
 Gomora
 Goliath
 Gabbatta
 Gajus
 Gamaliël
 Gergezeen
 Gethsemane
 Golgotha
 Galindus
 Galba
 Gentius
 Gelonicus
 Genucius
 Germanicus
 Gordianus
 Grecianus

Gre-

Gregorius
Gijges
Gymnosophisten

H.

Habakuk
Hachila
Hadadezer
Hadadrimmon
Haggai
Hammath
Hanameël
Hanniël
Harofeth
Hafmona
Harthirfatha
Hizkia
Hiram
Horeb
Horonaim
Hufai
Hermogenes
Herodes
Herodias
Herodon
Hofanna
Hannibal
Harpalus
Hafdrubal
Heliodorus
Heliogabulus
Heracitus

Hermachus
Hermocatus
Herodotus
Hypermetra
Hepocrates
Horatius
Hyperides

I.

Jaanza
Jabbok
Jaël
Jaëlein
Jahazjël
Japhet
Jericho
Jeroboam
Jeruël
Jeschurum
Jether
Joaddan
Jochebed
Joël
Jochin
Jojada
Jojakim
Joktan
Jokteël
Jonadab
Jonathar
Jofaphat

Joseph
Jozafchar
Isbofeth
Iftaël
Iftafchar
Illyricum
Iphycrates
Isocrates
Jupiter
Julianus
Justinus
Juvenalis

K.

Kapzeel
Kadmoniter
Kajin
Kedorlaomer
Kehila
Kemuël
Ketura
Kilmad
Kirharefeth
Kiriathaim
Kiriath-Jearim

L.

Laban
Lachis
Lamech
Lea
Lechi
Lemuël

Letufim
Leviathan
Lodebar
Lycaonien
Lyfanias
Loïs
Lactantius
Lampis
Laomedon
Laofthenes
Leonidas
Leontius
Lepidus
Licbanius
Licinius
Lifmachus
Lucanus
Lucius
Lynceus

M.

Maächa
Maächarites
Machpelah
Mahaleël
Magalath
Mahanaim
Mauzin
Mardocheus
Mareza
Medeba
Melchizedek

Meppibozech
Mesopotamia
Methusaël
Methusalah
Moseroth
Macedonien
Malchus
Mammon
Maranatha
Michaël
Mitylene
Moloch
Magabyfes
Manilius
Marcellinus
Mandonius
Martialis
Maternianus
Maximilianus
Melampus
Menander
Menedemus
Mercurius
Metrodorus
Miltiades
Mirodides
Mitridates

N.
Naaman
Naboth
Nachon
Naëma

Naheffon
Najoth
Nephtali
Nathan
Nazareër
Nabajoth
Nebucadnezar
Nehemias
Nethineërs
Nazareth
Neapolis
Nicodemus
Nicolaiten
Nicolaiten
Nicomopolis
Nymphas
Namarètes
Neotidas
Nerva
Nestor
Nigidius
Ninus
Numanciers

O.
Obadja
Ohola
Obdenatus
Octavianus
Olympias
Oneseritius
Opianus
Opimius
Oraculenz

Or

Ornetes
Oropastes
Orpheus
Ovidius.
P.
Pagiël
Paltiel
Pathros
Pelarja
Perazim
Perets
Pharao
Pharar
Pildas
Pinchas
Plethi
Potiphar
Potiphera
Pamphylien
Paphos
Parmenas
Patrobam
Pergamus
Pharizeen
Phebe
Philadelphia.
Philemon
Philetus
Phygellus
Philosophen
Philologus
Phlegon
Phenicien

Phrygia
Pontus
Priscilla
Prochorus
Propheeten
Publius
Paleotus
Paniculus
Parnentors
Patroclus
Paulinus
Pelopidas
Perinax
Phalaris
Pharnabafus
Philippides
Philopomenes
Philoxenus
Pisistratus
Polymachus
Pulcheria
Pythagoras.

Q.
Quadrigarius
Quateremper.
Quantiteyten
Quinquagesima
Quitantien
Quirinus
R.
Rabfakè
Rachel
Raamfes

G

Rat

Rahab
Rapha
Raphaidim
Rechab
Rechoboth
Rehabeam
Rephaim
Ruchema
Rufum
Rabirius
Rotiba
Rogerius
Romulus
Rosamunda
Rusticus
Rutilius
S.
Saabim
Saaraim
Sabeërs
Saneballat
Sanherib
Saphan
Seraphim
Scibbolet
Sichem
Simfon
Sinear
Sifera
Sadduceen
Salamin
Salome
Samaritaanen

Samotrachem
Sapphira
Sardis
Seleucia
Silvanus
Siloam
Smaragdus
Softhenes
Stephanus
Stoifche
Syntyche
Syracufen
Salustius
Samocratius
Sarpedo
Scipio
Septimuleus
Semiramus
Sertorius
Servilius
Sesoftris
Sigmundus
Socrates
Sophroniscus
Suacotopius.
T.
Tabernakel
Tabor
Tharfis
Thekoa
Tigris
Topheth
Tabal

Tabita
Theffalonicensen
Theophilus
Thyatiren
Tiberias
Timotheus
Trachonitis
Trogyllium
Trochimus
Tybicus
Tyrannus
Talerandus
Tarquinius
Themistocles
Theophrastes
Therphilus
Thucydides.
V.
Valerianus
Valerius
Venus
Vercinta
Verona
Vespasianus
Vitellius
Ulysses
Urbinus.
W.
Waddemaracht
Wanneas
Wingurke

Wabanam
Weeraart
Willigis
Winsbemiis
X.
Xanthus
Xantippe
Xeniades
Xenocrates
Xenophon
Xerxes.
Y.
Ysidorus
Ypbicrates.
Z.
Zacharia
Zadok
Zarphath
Zebaoth
Zedekja
Zelaphead
Zephanja
Zippora
Zophar
Zuriel
Zacharias
Zacheus
Zebedeus
Zenas
Zerobabel.

IN den eersten Druk van dit Werk-
je heb ik eenige Raadzeldigjes, raa-
kende de Schryfpen agter aan laten
volgen: maar om daar in meede wat veran-
dering en vermeerdering te maaken, heb
ik niet ondienstig geagt om in dezen Druk
eenige stigtelijke Verzen, bij mij opgesteld;
in desselvs plaats te laten na vlocjen: Om
de leergierige Jeugd door het leeren derzel-
ve, tot de meerder lust van het leezen aan
te spooren, en zomtijds haar Geesten met
opmerking daar in te verlustigen.

De BIJBEL spreekende ingevoert.

MIjn Blaad'ren wijzen aan
Wat weg de Mens moet gaan
Die zig tot God wil keeren:
En hoe hij leven moet
Die uit zijn reer gemoed
De ijdelheit wil weeren
Ik breng de Zondaar slegt
Van 't dwaalspoor weer te regt,
Die schéén te gaan verlooren:
Als hij de boozen mijd,
Zijn schuld bekend, belijd,
En na mijn Taal wil hooren:
Een Christens Ziel die moe-
Is, kom ik ook ten gee

En

En doe hem rust genieten,
Een Hart door dorst verfinagt
Vervris ik haast met kragt
Uit Christalijne vlieten.
In 't kort gij vind in mij
De heilzaamst' artzenij
Om Zielen te genezen,
Van alderhande nood,
Zelvs van de tweede doot,
Ben ik niet waard geprezen?
Doorzoekt mij in 't gemeen,
Rijk, Armen, Groot en Kleen,
't Heeft niemand ooit verdooten,
Ik geef u keur en geur
En g'opend 's Hemels Deur
Als gij ontfuit mijn SLOOTEN.

Kinders Pligt.

VEragt uw oude Ouders niet,
Als gy haar Hoofd en Hairen ziet
Door hooge Jaaren grijzen,
Komt dog te hulp haar zwakke kragt,
Weest haar een troost bij Dag en Nagt,
De Wereld zal u prijzen:
Ook zal de Heere Zebaoth
U geeven een gezegend lot,
En heil, en gunst bewijzen.

G 3

Verz

Verscheide Gedagten, en Zinspreuken.

Het brieffend Paard ten Strijd bereid
Den Ruiters 't na den Vijand leid,
Vol moet, en Helden dapperheid:
Maar de uitkomst van de Oorlogszegen
Hangt aan geen staalen arm, nog Deegen
Maar word alleen van Godt verkreegen.

2.
Het kleinste Diertje datter leeft
Alleen uit God zijn oorspronk heeft.

3.
Een Zon vol glans en Majesteit
Geheel de Wereld overligt
Een Zon in mij 't Geloove stigt:
De Zonne der geregtigheid.

4.
Die altijd steunt op Gods genade,
En nooit en word van kwaad doen moe,
Voeld zijn regtvaardigheid te spade
Als hij gebruikt de slaande roe.

5.
Een heete vlam om Godt te minnen
Ontfonkt 'er in mijn Hart van binnen,
Al schoon 't de Wereld tegen staat,
't Moet al vergaan als 't al vergaet.
Een zeker hoope doet mij hoopen,
Dat ik eens veilig in zal loopen
Ter Hemel haven als de dood
Mij heeft geveld in 's Aardrijks schoot.

En

Een vast geloof doet mij 't geloven:
O God! bekrachtigt dit van boven.
Maakt dat uw Geeft dog in mij werkt,
En meer en meer 't Geloof versterkt.

6.
De Appelen van Sodom zijn
Van buiten aan wel schoon in schijn,
Maar binnen stank en vuiligheid,
Ja stof, dat door de wind verspreid.
Veel Menssen schijnen uitterlijk
Vol hoogmoed boven and'ren, rijk
Geleerd, begaafd, en vriendelijk,
Haar wezen dat schijnd blijk bij blijk
Te geeven dat men 't loven moet;
Maar binnen in haar Hart zit roet,
Vergiv, bedrog, en vals verraad:
Zo dat het uitterlijk gelaat
Den regten stand van 't Herte liegt,
Den schijn, hoe schoon die schijnt, bedriegt.

7.
Een Booswigt als tot kwaad gebooren,
Die nooit wil volgen goeden raad,
Die sneekt vergeefs voor doove ooren
Wanneer hij voor zijn Regters staat
De Zondaars, die na Godt niet vraagen,
Schoon hij haar tot bekeering nood
Die zullen eens zijn gramschap draagen,
Haar loon zal zijn de tweede dood,
Die al te lang getergde goedheid.
Barst uit in razende verwoedheid.

8.
Het eind is 't eind van alles dat men ziet
Als 't eind is goed, schaadt het beginzel niet,

Zo als den Boom zal vallen op der Aarde,
Hij leggen blijft, in kleen of grooter waarde.

9.

Hier sterft zo wel een Prins, als daar
Een arm veragte Bedelaar,
Hoe veel dat iemand spaard of gaard,
De Dood geen eenig Mens en spaard,
Wat adem heeft, den adem geeft
De Dood heerft over al wat leeft.

10.

Al wie op den Heer vertrout
En op dien Rots zijn sterkte bout,
Bebolwerkt met gedult, Voor-muuren;
Kan al 't geweld, hoe boos en fel,
Al was 't een leger uit de Hel,
Door taaje lijdzaamheid verduuren.
Schoon de geheele Weereld zonk;
't Gebergt' ook in de Zee verdronk;
Hij roemt in God. Zijn waar geloove
De grondslag is daar hij op staat,
Hij is getroost, het gaat zo 't gaat.
Wie kan hem van die Deugd berooven,
Godt is zijn helper in den nood:
Zijn leven midden in de dood.

11.

Het zegenrijke Tarwen-graan
Moet rotten in de zwarte Aarde,
Om in den Oogst tot grooter waarde
Met dubb'le woeker op te staan.
Het Lighaam van een Christen is
Hier een in, na Gods welbehagen;

De Wormen mogen 't Vlees af knagen;
Daar na zal zijn verrijzenis,
Op Jesus woord te voorschijn koomen:
ô Zaal'ge wisselbeurt der Vroomen!

12.

Een Gierigaart zijn grootste lust
Bestaat in Geld by een te schrapen:
De Goudklomp voor zijn Afgod kust.
De vrekheid schijnt hem ingeschapen,
Hij gund zijn mag'ren darm geen spijs,
Hij wil niet dat zijn schat vermindert,
De zorg die maakt hem jong al Grijs.
De glans van 't Goud zijn oogen hindert,
Geev, geev, jaagt hem een schrik op 't lijv,
Het hebben is zijn Ziels begeeren,
Elendig Satans tijdverdriev,
Hier na zult gij het beste ontbeeren:
En vreemden zullen al uw Schat
In weeld' verpillen, na uw sterven:
En gij, hoe veel gij ooit bezat
Zult maar een donker Grav be-erven.

13.

Een gierig Mens is als een Zwijn
Daar van men nut nog voordeel heeft;
En knorrende zijn leevtijd leeft,
Maar voed wanneer hy dood zal zijn,
Die 't goed van Vrekken erven moeten
Haar liever dood dan leevend groeten.

14.

Die in de Graven zijn gedaalt
En zullen daar niet eenwig woonen
Maar namaals, als de Heiland praalt

Om 't kwaad zo wel als 't goed te loonen;
Zal elk verryzen uit het Gray,
En krijgen vreugde, of Helle straf;
Gods Volk zal 't eeuwig leeven erven,
De Zondaars duizend dooden sterven.

15.

De Satan laat hem vinden
Om Zielen te verslinden
Al waar een Mens met lust
De ijdelheden kust,
En helle lusten bluft.

16.

Cræsus rijkdom, Simfons kragt,
Alexanders moed en magt,
Ezaus snelle en vlugge leden,
Nog Sufannaa's kuyfche zeden,
Salomons Wijsheid wonder groot;
't Kop haar geen van al bevrijde
Doe zij moesten gaan ten strijde
Met d'onmijdelijke Dood.

17.

Arremoede of overvloed
Is een Kanker in 't gemoed.
Middelmaat moet zijn geprezen:
't Kan de Ziel ook zaaligt wezen.

18.

Een wijs Man hoort men weinig spreken,
Een Zot zal 't nooit aan taal ontbreken.
Den een die word van elk bemind, en hoog ge-
eerd,
Den anderen men veragt, den blinden rug ge-
keerd,

Hier

19.

Hier heeft een Wereldling wel zomtijds 't groot-
ste voordeel.

Maar als eens rijk en arm zal staan voor 't laatste
Oordeel,

Zal Jesus zeggen: gy die de armen hebt ver-
smaad,

Lijd honger na de Ziel. Gy armen word ver-
zaad.

20.

Al wat zig hier op Aard verspreid
Is min dan niet, ja ijdelheid.

21.

De welluft valt 'er menig zuur,
Want die volbragt verzwakt natuur.

22.

Bezwaarlijk plant een Mens de deugd in zijn ge-
moed

Voor God hem heeft bezogt, met kruis, of tegen-
goed.

23.

Die altijd wil verheugd en zonder zorg weezen
Moet weldoen. Die wel doet en heeft geen
kwaad te vreezen.

Al stond het los geluk als onder iemands magt,
Elendig is hij, die zig nooit gelukkig agr.

24.

Wij zijn gebooren, om eens wederom te sterven,
'Een Christens sterven doet het eeuwig leeven
erven.

25.

Hij verslijt met vreugd zijn Dagen,
Die kan lijden, en verdragen.

26. 't Geen

26.
't Geen men kan maar eens bestaan
Moet men lang en wel beraan.

27.
Bemind uw Vriend, maar denkt 'er an
Dat hij uw Vijand worden kan.

28.
Wilt op uw Vijand, schoon verzoend uw hoop
niet bouwen,
Vertrouw hem niet dan met voorzigtiger wanver-
trouwen.

29.
Wie gramschap kropt, ik zeg 't u, weet
Dat die iets kwaad in 't Herte smeedt.

30.
De moed doet veel, maar meet die nimmer af,
Na uwe kragt, eh waanwijs trots vermogen,
Maar na de kragt van uw partij. Wie straf
Van Vorsten tart, valt in 't gemeen bedrogen.

31.
Als Menſſen hulp niet meer en kan,
Dan komt voor een regt deugtzaam Man
Gods biſtand van den Hemel af;
Het Tarwengraan ſchuld in het Kaf.

32.
God geeft u niet al wat dat u ontbreekt,
Maar al wat u tot nut ſtrekt in u Dagen,
Hij geeft u niet uw eis, zo dra gy ſpreekt:
Maar al wat gij behoord van hem te vraagen,
Wat miſt hij dog die Godt met ijver ſmeekt?

33. Al

33.
Al lijden zontijds vroomer Menſſen,
En zondaars gaat het naar haar wenſſen,
Haar Naam zal door de dood vergaan,
Maar een Godvreezend Man zal bloeijen
Als Kruid, en zijne vrugt zal groeijen:
Ja als een Boom des levens ſtaan.

34.
Een Leugenaar, en die met deugd en waarheid
ſpot,
Die zal gevoelen eens de ſlaande hand van God.
Een ſnoode Laſteraar moet waare vreugde derven,
Een Godloos Hellewigt zal heilloos heenen ſterven.

35.
Wie God houdt voor zijn deel, en luſt,
Voor die ſtaar al zijn rijkdom open,
Die mag alleen in waare ruſt
Op hooger ſtaar verwisling hoopen,
Gods hand zijn Kind'ren draagt en leid,
En als een Harder vöcd: en weid.

36.
De Wereld met haar volheid kan
Ons oog voldoen maar niet de zinnen,
Den Hemel is meer waard te minnen,
Dewijl die 't al heeft: opwaards dan
o Mens met al uw heb gedagten,
En leert het beſte eerſt betragten.

37.
Doc Haman aan een Galge ſtange
Den vrouwen Mordechay wou hangen,
Kreeg hij om zijnen Hals een Strop,

Dit

Dit is een troost voor waare vroomen;
Een rein gemoed heeft nooit te schroomen,
Wie laagen legt krijtze op de kop.

38.

Een Schipper, word geleerd de bulderende Baa-
ren,
Der Zee, in Zwaare Storm, voorzigtig te be-
vaaren,
Een Krijgsman als hy stapt door brein en Men-
senbloed,
Een vroom en eerlijk Man, in ramp en tegen-
spoed.

Tragt na het beste.

DE Kleene Wereld, 'k meen den Mens;
Wiens Hart meest zwoegt na aardze Schatten,
Al mogt en kon hij 't al omvatten,
Nog zonder feilen aan zijn wens.
Begeertens lust houd nimmer op,
Verkrijg men 't een men haakt na 't ander
Gelijk als oudtijds Alexander;
Hoe hoog men stijgt men zoekt een top.
Die Starrewaard zijn kruin verspreid
Doorzoekt men 't wel, wat is de Wereld,
Al schoon die schijnt met Goud bepereld,
Zo is 't maar drek ja ijdelheid,
Dommige het Aankrijg leert

Gevreest te zijn maakt tros. Goed, Moed.
Maar leit zelv's Vorsten hinderlaagen,
Dee 't Cyrus niet zijn Dood na jaagen,
En baden in zijn eigen Bloed?
Hoe rijk wel eertijds Cræsus was,
Augustus hoog door magt gesteigert:
De Dood, die gunst aan Vorsten weigert,
Vertreede haar als 't Vuur het Was.

Het Werelds goed maar tijdelijk is,
Vergankelijkheid vol ijdelheden,
't Is Vijandin van goede zeden,
En brandmerkt zomtijds het gewis

De wijze Crates dit bedagt,
En wierp zijn Schat als Knevelbanden
In 't grond'loos diep om niet tot schandert
Daar door te worden of verkragt.

' De Deugd, en Wijsheid spant de kroon,
Rust, vrede, vreugd, tart Konings Hoven,
't Gaat Policrates luk te boven,
't Verduurt met Socratus veel hoon.

Een grootze Eernaam kan vergaan,
Een puik Juweel de tijd verteeren,
Een rijken Dwaas tot armoe keeren,
Een trotzen roem zig zelv's verraan.

Maar al wie door geweld bestormt
In waar Geloof, des Hemels deuren,
Zijn Hart van 't Aardrijk af kan scheuren,
En zijn ontaarde Ziel hervormt.

En zegenpraalende inne dringen
Tot voor de Starren-Troon van Godt;

Al wie eerst zoekt dat Koningrijk
Zal 't nooit aan levens nootdrift feilen,
Vernoeft te zijn met dank, baard Heil, en
Wie Geest'lijk rijk is, is regt rijk.

o Mens tragt dan, na zo een Schat:
Na 't hoogste goed vol van volmaaktheid,
Wanneer de Dood u lijv geschaakt heid,
Gij dat Juweel vol glans omvat.

Verliest gij 't al, gij wint vrij meer,
En ervt voor 't Aards de grootste gaven,
De doot doet u ten Hemel draaven,
Waar vind men schoonder wisselkeer?

Gij groote God! noopt dog mijn Hart
Met Job tot waare zezengzen,
Voor 't geen ik heb van u ontfangen;
Genoeg genoeg is, veel baard finart.

o Jesus drukt dit in mijn Ziel,
o Geest! doe mij in 't goed volherden,
Op dat ik mag deelagtig werden
Het geen, mijn Ziel het best geviel.

Vergenoeging.

MEnssen wenssen dikmaals veel,
Schoon dat God haer niet wil zegen.

En offchoon men door 't Gebed
Alles kreeg en kon verkiezen,
Moet sien 't niet op 't stervend Bed
Weer verlaaten en verliezen?

Ja gewis. Waar toe dan 't Goed?
Overvloed nooit wens verzaadigd.

Driemaal zalig, die God voed
En zijn daag'lijks Brood gewaardigd
Oms gedrag verdiend niet, dat
Wij het alderminst genieten:

Hoe! zou dan een grooter schat
Op ons komen neder vlieten!

Een; die zig niet dankbaar toond
Die maar weinig heeft verkreegen,
Is niet waard dat God hem kroond
Met een overvloed van zeegeel.

Wijsheid zeegepraalt.

NEemt waar den kostelijken tijd
Gy Jongelingen om te leeren:

Zo die onnut daar henen glijd:
Zult gy hier naar het best ontbeeren.

Wie naarstig is behaald de prijs,
En leerd het diepst geheim begripen;

Veel onderzoek, al is men grijs,
Dat kan 't Verstand nog scharper slijpen.

Een arm dog wijze Jongeling,
Heeft meer eer dan een dwaaze Koning;

Verstand gaat booven alle ding,
En niet...

Te rugge kaaft de Donderklooten.
 Vernuft het trots gewelt veragt:
 En Weetenschap, bedreigde plaagen.
 Een Konftenaar, die weet met kragt
 't Geen storten wil, te onderschragen.
 Een fchat, die nergens weerga vand,
 Kan u geen Brand of Diev ontrooven:
 Maar waare wijsheid, en verftand
 Befchermt, en bewaard van boven.
 Wel Jongelingen u bevljft
 By Dag en Nagt daar toe te raaken,
 Besteed uw kostelijken tijd
 Met neerftigheid, om duiftere zaaken
 Verftaanbaar, ligt, en klaar te maaken.
 De Wijsheid, leeft de Dood ten fpijt.

Ledigheid, baard zonden.

DE ledigheid baard nimmer goed,
 Maar fchandvlekt dik een vroom gemoed,
 Want, doe hem David ging vermaaken
 In ledigheid, op 't plat der Daken,
 Zag hy een blank albastert Vel
 En wierd verrukt tot Overspel:
 De Oude Slang ging dieper booren
 En blies hem Doodflag in de ooren,
 Om 't snode feit daar door te fmooren:
 Want ziet, terftond op 's Konings woord
 Zijn troufte Lijffchut wierd vermoord.
 Die niet vervallen wil in zonden

Beklaagt de Duivel zijn gewis,
 En doet hem zo langs glatte trappen
 In welluft na den afgrond stappen,
 Tot Ziels verderv, en Lighaams pijn.
 Vlied ledigheid, wild werkzaam zijn.

Na lijden verblijden.

GEbooren Kind, gegeven Zoon. * *Jef. 9:5.*
 Na dat gy eerst de Martelkroon
 Door 't lijden als van duizend doon,
 En vuiftelagen op de koon
 Gefmaakt had, kreeg gy tot uw loon
 Te zitten op uw's Vaders Troon,
 Omringt van heil'ge Hemelboon,
 De vreugd volgt op geleden hoon,
 Na treurigheid een blijder toon.
 Gy groote Godt van alle Goon,
 Uw Bloed wafst ons van zonden fchoon,
 En zaligt ons in uw Perfoon.

Waardig bemint.

DE VADERS van ons Vrije Land,
 Die slaan getrouwlijk elk de hand
 Aan 't Roer van 't Scheepje van den STAAT
 Haar voorzorg mijden Klip en Strand,
 Haar trouw kaaft of bedekt Verraad:
 God geev den STAAT nog eeuwen staat.

Een ruime lugt, terwijl een ander
 Door 't Goud vervoerd, als willens blind
 Zig zelfs aan slaavze Ketens bind
 Geen schoonder Vlagg' dan Vrijheids-stander.

Vreede Best.

DE Vreede die is zoet, in naam en daad in we-
 zen,
 Waar Vreede is, en heeft geen Mens voor kwaad
 te vreezen,
 Daar Vreede woont, woont God en ook zijn rijken
 zegen.
 Die zegen word besproeit door een vergulde re-
 gen.
 Gaf God dat wy zijn vres op Aarde zo bezaten,
 Dat wy de voormaak hier, de nasmaak Eeuwigh
 aten.

Laster en Leugens-looz.

Die altijd liegt, bedriegt, en lastert;
 En tegens zuiv're waarheid spreekt;
 Betoont te zijn van Deugd verbaftert
 En Godsvrugt in het Hart ontbreekt,
 MEDUSA met haar holle kaaken,
 En Slangenhair van elk vervoeit
 Vermagert door vergif te braaken,
 Het is de Meesters uitgebroid.

Voor eeuwig in 't Hellsse vier:
 Kwaad doen, moet schande en straffe dragen;

Waarheids Vrugt.

WAarheid altijd rond te spreken
 Onbezweken,
 Is voorwaar de beste zaak;
 Dat ons heiliglijk doet leven:
 En kan geeven,
 't Innerlijkste Ziel' vermaak;
 Ziel vermaak zo hier op Aarde
 Als hier namaals, groot van waarde.

Spreuken XXI: 9.

EEn Man die kan zig meer vermaaken
 Op 't eenzaam Dak, in stille rust,
 Dan by een Vrou die scharp van kaaken
 Met kijv en schelden, boet haar lust:
 Te meer wanneer men is gezeten
 Om vrienden-brood met vreugd te eeten
 Een kijvig Wijf bijt slange beetes,
 Het geen een Man zijn geest uit bluft.

Schijn bedriegt.

AL die sijn schijnt, is niet sijn.
 Fijn te schijnen is maar schijn.
 Schijn bedriegt wel 's Menssen oog.
 Maar laat veinzerij bedriegen:

Al te fijn, is maar schijn, zonder zijn.
 Al te grof, is maar stof, zonder lof.
 Die wel doet, die ontmoet, al het zoet,
 Dat zijn hart, hoe verward, vrijd van smart,
 Vroeg en spaa', uit genaa', hier en na,
 Als hem God, op neemt tot, in 's Hemels slot.

Wel doen Vreeft niet.

DE Deugd en de Onnozelheid
 Word wel gedrukt, belast, geplaagt:
 Maar hy die voor de Waarheid pleit,
 En regt spreekt, schoon hy word belaagt,
 God zal het nu of dan verzoeten,
 Wie regt doet zal geen straf ontmoeten.

List boven geweld.

Voorzigtigheid gepaart met magt,
 Is wonder groot en sterk van kragt:
 Het openbaar geweld veragt.
 Maar List verzelt met wijs beleid
 Een Vos, zomtijds den Leeuw ontzeid
 De prijs van Deugd en Dapperheid.

Gerechtigheid.

WAar 't Godlijk regt de Vierschaar spant,
 Den goeden, wil met goed doen loonen,
 Geen boosheid zonder straf verschoonen,
 Daar bloed een Volk, en Vaderland.

Verwaande Grootshheid.

Een rijken dwaas, en trotzen bloed,
 Veragt den geen die hem gelijk is:
 Zijn minder met verwaantheid groet,
 Als hy 't nog doet, om dat niet rijk is,
 Maar grootze Gek, die gij veragt,
 Zal moog'lijk hebben om te eeten,
 Als gy van honger ais verfinagt.
 En knagen zult u trots geweeten.
 Het Wereldsgoed dat komt en gaat
 Die veel heeft kan hy 't wel behouwen
 Als 't God niet wil? der segten staat
 Verhoogt hy door haar vast vertrouwen.
 Hy heeft een arm en rijk gemaakt,
 Die op den weg malkaar ontmoeten.
 Wilt gy dat God u grooter maakt,
 Vertreed de kleinen nooit met voeten:
 Maar hebt een medelijdend hart;
 En agting voor u mede Mensfen.
 Een Grootshart krijgt door 't laghen smart.
 De Nedrigheit haars Harten wensfen.

Goed leest is best.

WAnneer wij 't oog te rugge wenden
 Ons leeven schijnt een korten tijd,
 Zien wij voor uit, elk Dagje glijd
 Ons zagjes voord, in God verblijd.

Toegift op de 26 Letteren van 't A. B.

't IS wonder dat ons klein getal,
 Van dingen die 'k niet noemen zal,
 Ligt datje 't hier wel uit bevat,
 Begrijpen zulken grooten schat,
 Van zaaken daar 't verstand verdwijnt;
 Van Woorden daar geen eind' aan schijnt;
 Van aller Konsten wetenschap,
 Van d' laagste tot de hoogste trap:
 Men ziet door ons veel Eeuwen heen;
 Het volgend', en het lang voorleên,
 Hoe 't boven in den Hemel gaat,
 Hoe 't in de diepste Afgrônd staat,
 Wat God van Eeuwigheid besluit,
 En wat hy in de tijd voert uit:
 De grond van 's Menschen Zaligheid
 En 't geen hy namaals heeft bereid:
 Dit alles word door ons geleerd,
 Die by ons niet verstand verkeerd:
 En duizend nutte dingen meer,
 Beuënd ons, en geeft God de Eer.

E I N D E.

